



ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка
_____ Ірина КОВТУН
29 серпня 2024 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЖИТЛОВЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2024

Розробники навчально-методичних матеріалів:
професор кафедри приватного права,
кандидат юридичних наук, доцент

Володимир Ватрас

доцент кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук

Ірина Сердечна

асистент кафедри цивільного права та процесу

Марія Ромась

28 серпня 2024 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри
29 серпня 2024 р.

Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету

29 серпня 2024 р.

Віктор ЗАХАРЧУК

Погоджено методичною радою університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Голова методичної ради

_____ 2024 р.

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 3,10 ум.др.арк

ЗМІСТ

Стої

1.		Структура вивчення навчальної дисципліни	5
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	5
	1.2.	Лекції	6
	1.3.	Семінарські заняття	10
	1.4.	Самостійна робота студентів	26
	1.5.	Підсумковий контроль	31
2.		Схема нарахування балів	33
3.		Рекомендовані джерела	34
4.		Інформаційні ресурси в Інтернеті	45

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем.		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Сем.		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття, предмет та місце житлового права в системі права України	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	8
2.	Житловий фонд та його призначення. Управління житловим фондом	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9
3.	Забезпечення фізичних осіб жилими приміщеннями	10	2	1	-	-	7	10	1	2	-	-	7
4.	Користування жилими приміщеннями в будинках державного і громадського житлового фонду	10	2	1	-	-	7	10	1	-	-	-	9
5.	Правове регулювання приватизації державного житлового фонду	9	2	2	-	-	5	9	2	2	-	-	5
6.	Користування жилими приміщеннями приватного житлового фонду. Надання громадянам жилих приміщень у будинках житлово-будівельних кооперативів	12	2	4	-	-	6	12	1	2	-	-	9
7.	Користування службовими жилими приміщеннями та гуртожитками	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9
8.	Користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання. Користування житловим соціального призначення	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9

9.	Забезпечення схоронності житлового фонду, його експлуатація та ремонт. Відповідальність за порушення житлового законодавства. Вирішення житлових спорів	10	2	-	-	-	8	10	1	-	-	-	9
	Всього годин:	90	18	16	-	-	56	90	10	6	-	-	74

1.2.Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Поняття, предмет та місце житлового права в системі права України	2
1.1.	Поняття житлового права. Предмет і метод житлового права.	
1.2.	Місце житлового права в системі права України.	
1.3.	Джерела житлового права.	
1.3.1.	Поняття та види джерел житлового права.	
1.3.2.	Роль судової практики у регулюванні житлових правовідносин.	
1.4.	Житлові правовідносини та їх структура.	
2.	Житловий фонд та його призначення. Управління житловим фондом	2
2.1.	Поняття та види житлового фонду.	
2.1.1.	Поняття житлового фонду.	
2.1.2.	Класифікації житлового фонду України. Державний житловий фонд. Житловий фонд соціального призначення. Фонд житла для тимчасового проживання. Громадський житловий фонд. Фонд житлово-будівельних кооперативів (ЖБК). Приватний житловий фонд.	
2.3.	Призначення жилих будинків і жилих приміщень.	
2.4.	Виключення з житлового фонду жилих будинків і жилих приміщень.	
2.5.	Переведення жилих будинків і жилих приміщень у нежилі.	
2.6.	Поняття та сутність управління житловим фондом.	
2.6.1.	Державне управління житловим фондом. Компетенція органів державної влади у галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду.	
2.6.2.	Компетенція органів місцевого самоврядування у галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду.	
2.6.3.	Управління власником (балансоутримувачем) житловим фондом.	
2.6.4.	Правовий статус об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.	
3.	Забезпечення фізичних осіб жилими приміщеннями	2
3.1.	Право громадян на житло та його законодавче забезпечення.	
3.1.1.	Конституційне право громадян на житло та його законодавче забезпечення.	
3.1.2.	Житлові права та обов'язки особи. Вік з якого громадяни здійснюють право на одержання жилого приміщення.	
3.2.	Підстави для визнання громадян такими, що потребують,	

<p>поліпшення житлових умов. Єдиний державний реєстр громадян, які потребують поліпшення житлових умов.</p> <p>3.3. Наслідки штучного погіршення житлових умов. Зняття з обліку.</p> <p>3.4. Надання громадянам жилих приміщень.</p> <p>3.4.1. Черговість надання громадянам жилих приміщень (загальна черга, першочергове, позачергове надання жилих приміщень).</p> <p>3.4.2. Норма жилої площі, розмір жилого приміщення, що надається громадянам.</p> <p>3.4.3. Вимоги, що ставляться до жилих приміщень.</p> <p>3.4.4. Порядок надання жилих приміщень.</p> <p>3.4.5. Ордер на жиле приміщення, визнання його недійсним.</p>	
<p>4. Користування жилими приміщеннями в будинках державного і громадського житлового фонду</p>	2
<p>4.1. Договір найму жилого приміщення.</p> <p>4.1.1. Поняття, предмет та істотні умови договору найму жилого приміщення.</p> <p>4.1.2. Порядок укладання договору найму жилого приміщення.</p> <p>4.1.3. Особливості зміни, розірвання та припинення договору найму жилого приміщення.</p> <p>4.1.4. Поняття члена сім'ї наймача та правовий статус.</p> <p>4.1.5. Збереження приміщення за тимчасово відсутнім наймачем. Порядок визнання особи такою, що втратила право на користування жилим приміщенням. Права та обов'язки тимчасово відсутніх наймача та членів його сім'ї.</p> <p>4.2. Договір піднайму житлового приміщення, особливості його укладання, зміни і припинення.</p> <p>4.3. Правовий статус тимчасових мешканців.</p> <p>4.4. Плата за користування жилим приміщенням і за комунальні послуги. Пільги по квартирній платі та за комунальні послуги. Безоплатне користування жилим приміщенням з опаленням і освітленням.</p> <p>4.5. Обмін жилого приміщення. Бронювання жилого приміщення.</p> <p>4.6. Переобладнання та перепланування жилого будинку і жилого приміщення. Надання громадянам жилих приміщень у зв'язку з капітальним ремонтом жилого будинку.</p> <p>4.7. Виселення з жилих приміщень. Особливості виселення з жилих приміщень та його правові наслідки.</p>	
<p>5. Правове регулювання приватизації державного житлового фонду</p>	2
<p>5.1. Поняття та сутність приватизації державного житло фонду.</p> <p>5.2. Об'єкти приватизації. Способи приватизації.</p> <p>5.3. Житлові чеки. Порядок розрахунків при приватизації державного житлового фонду.</p> <p>5.4. Безоплатна передача квартир (будинків) незалежно від їх житлової площі.</p> <p>5.5. Права наймачів, які не виявили бажання приватизувати займане ними житло.</p> <p>5.6. Організація проведення приватизації та оформлення права власності на житло.</p> <p>5.7. Використання коштів, одержаних від приватизації державного житлового фонду. Оподаткування житла, що знаходиться у власності громадян.</p> <p>5.8. Утримання приватизованих квартир (будинків).</p>	

5.9.	Права власника на розпорядження приватизованим житлом.	
6.	Користування жилими приміщеннями приватного житлового фонду. Надання громадянам жилих приміщень у будинках житлово-будівельних кооперативів та користування ними	2
6.1.	Користування жилими приміщеннями приватного житлового фонду.	
6.1.1.	Користування жилим будинком (квартирою), що належить громадянину. Обов'язки власника по забезпеченню схоронності	
6.1.2.	жилого будинку (квартири).	
6.1.3.	Права і обов'язки членів сім'ї власника будинку (квартири). Договір найму жилого приміщення в будинку (квартирі), що належить громадянину. Особливості зміни, розірвання та припинення договору найму жилого приміщення в будинку	
6.1.4.	(квартирі), що належить громадянину. Особливості виселення з жилих приміщень приватного житлового фонду.	
6.2.	Надання громадянам жилих приміщень у будинках житлово-будівельних кооперативів.	
6.2.1.	Порядок організації і діяльності ЖБК. Органи управління ЖБК. Облік громадян, які бажають вступити до ЖБК. Прийом громадян до членів ЖБК. Надання членів ЖБК квартири. Права та обов'язки членів ЖБК.	
6.2.2.	Обмін жилого приміщення членом ЖБК та найм жилого приміщення в будинку ЖБК.	
6.2.3.	Користування жилим приміщенням членом сім'ї члена ЖБК.	
6.2.4.	Виключення з ЖБК. Виселення з будинку ЖБК.	
7.	Користування службовими жилими приміщеннями та гуртожитками	2
7.1.	Користування службовими жилими приміщеннями.	
7.1.1.	Поняття службового жилого приміщення.	
7.1.2.	Категорії осіб, яким може бути надане службове жила приміщення. Порядок надання службових жилих приміщень. Ордер на службове	
7.1.3.	жילה приміщення.	
7.1.4.	Порядок користування службовими жилими приміщеннями.	
7.1.5.	Виселення з службових жилих приміщень.	
7.2.	Користування гуртожитками.	
7.2.1.	Поняття гуртожитку та його види.	
7.2.2.	Порядок надання жилої площі у гуртожитках.	
7.2.3.	Порядок користування гуртожитками.	
7.2.4.	Виселення з гуртожитків.	
8.	Користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання. Користування житловим фондом соціального призначення	2
8.1.	Користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання.	
8.1.1.	Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання. Порядок надання жилих приміщень з фондів житла для	
8.1.2.	тимчасового проживання. Користування жилими приміщеннями з фондів житла для	
8.1.3.	тимчасового проживання. Припинення користування жилими приміщеннями з фондів житла	
8.2.	для тимчасового проживання. Користування житловим фондом соціального призначення.	

8.2.1.	Житловий фонд соціального призначення.	
8.2.1.	Право на соціальне житло. Об'єкти і суб'єкти правовідносин, пов'язаних з формуванням і використанням житлового фонду соціального призначення.	
8.2.3.	Формування житлового фонду соціального призначення. Обліку громадян, які мають право на отримання соціального житла.	
8.2.4.	Надання житла з житлового фонду соціального призначення.	
8.2.5.	Договір найму соціального житла: істотні умови та особливості укладення, зміни і припинення. Права та обов'язки наймодавця та наймача.	
8.2.6	Плата за соціальне житло. Фінансування витрат, пов'язаних з формуванням і використанням житлового фонду соціального призначення.	
9.	Забезпечення схоронності житлового фонду, його експлуатація та ремонт. Відповідальність за порушення житлового законодавства. Вирішення житлових спорів.	2
9.1.	Схоронність, експлуатація та ремонт житлового фонду.	
9.1.1.	Забезпечення схоронності житлового фонду.	
9.1.2.	Обов'язки наймодавця по забезпеченню схоронності житлового фонду.	
9.1.3.	Обов'язки громадян по забезпеченню схоронності житлового фонду.	
9.1.4.	Експлуатація і ремонт державного житлового фонду. Фінансування затрат на експлуатацію і ремонт житлового фонду.	
9.2.	Підстави та види відповідальності при порушенні норм житлового права. Кримінальна відповідальність. Адміністративна відповідальність. Цивільно-правова відповідальність за допущені порушення житлового законодавства. Відшкодування завданої шкоди, заподіяної житловому фонду, майнова відповідальність осіб, що вчинили такі порушення.	
9.3.	Поняття житлових спорів, порядок їх вирішення.	
9.3.1.	Поняття та види житлових спорів.	
9.3.2.	Вирішення житлових спорів у позасудовому порядку. Вирішення житлових спорів у суді в порядку цивільного судочинства. Вирішення житлових спорів у суді в порядку адміністративного судочинства. Вирішення житлових спорів у суді в порядку господарського судочинства.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Поняття, предмет та місце житлового права в системі права України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття житлового права.
2. Місце житлового права в системі права.
3. Принципи житлового права.
4. Джерела житлового права.
5. Роль судової практики у регулюванні житлових правовідносин.
6. Житлові правовідносини та їх структура.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття житлового права; предмет і метод житлового права; житлові правовідносини, джерела житлового права.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Житлове право – це комплексна галузь права, яка об'єднує сукупність встановлених або санкціонованих державою правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають в результаті реалізації громадянами України права на житло та складаються в процесі користування жилими приміщеннями, придбання житла у власність, управління та експлуатації житлових фондів.

Предметом регулювання житлового права є майнові та особисті немайнові відносини. Житлове право опосередковано регулює відносини, пов'язані з придбанням його у власність або в користування. Особливої актуальності вони набули у наш час, оскільки житло стає предметом купівлі-продажу, найму, застави, дарування, заповіту, міни, приватизації тощо. Житлові відносини, пов'язані з будівництвом житла не регулюються житловим правом.

Житлове законодавство слід розглядати як сукупність нормативних актів, що пов'язані із задоволенням потреб громадян у житлі, володінням, користуванням та розпорядженням жилими приміщеннями державного, громадського, приватного житлового фонду та управлінням житловим фондом, забезпеченням його схоронності, експлуатацією та ремонтом, завдяки якому громадяни реалізують належне їм конституційне право на житло.

Житлове законодавство являє собою комплексну галузь законодавства і включає норми адміністративного, цивільного, господарського, кримінального, фінансового та інших галузей права, а також процесуальні норми, що забезпечують функціонування цих галузей. Між ними існує тісний об'єктивний зв'язок. Окрему групу складають норми, що регулюють відносини стосовно захисту житлових прав, при цьому відносини, що виникають до моменту отримання житла з державного житлового фонду, й захищаються адміністративно-правовими засобами на підставі адміністративних норм, а ті, що виникають на стадії використання житла, регулюються здебільшого нормами цивільного і забезпечуються захистом нормами цивільно-процесуального права.

Семінарське заняття 2.

Тема 2. Житловий фонд та його призначення. Управління житловим фондом.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття житлового фонду та його види.
2. Призначення жилих будинків та жилих приміщень.
3. Виключення з житлового фонду жилих будинків і жилих приміщень.

4. Переведення жилих будинків і жилих приміщень у нежилі.
5. Поняття та система управління житловим фондом.
6. Компетенція органів у галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду.
7. Управління власником житловим фондом.
8. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку в системі управління житловим фондом.

Практична частина:

Завдання 1. Зобразити схематично структуру житлового фонду.

Завдання 2. Зобразити схематично систему управління житловим фондом.

Завдання 3. Вирішити задачу:

3.1. А. звернувся до суду з позовом до В., виконавчого комітету міської ради (далі — Виконком) про визнання незаконним рішення Виконкому від 19 серпня 2022 р. № 527 та усунення обмежень щодо права власності на квартиру.

У позовній заяві А. зазначив, що він є власником квартири № 18 у будинку в м. Хмельницький. Сусідня квартира № 17 належить відповідачеві, який переобладнує її в нежиле приміщення.

За наявності яких обставин суд задовольнить позовні вимоги? Які доводи повинен навести позивач?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття житлового фонду, види житлового фонду, управління державним житловим фондом; державний облік житлового фонду, контроль за використанням і схоронністю житлового фонду.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Житловий фонд – це сукупність жилих будинків і жилих приміщень, незалежно від форм власності, що є придатними для проживання. Житловий фонд включає: жилі будинки і жилі приміщення в інших будівлях, що належать державі (державний житловий фонд); жилі будинки і жилі приміщення в інших будівлях, що належать територіальним громадам (комунальний житловий фонд); жилі будинки і жилі приміщення в інших будівлях, що належать об'єднанням громадян, в тому числі кооперативним організаціям, профспілкам тощо (громадський житловий фонд); жилі будинки, що належать житлово-будівельним кооперативам (фонд житлово-будівельних кооперативів); жилі будинки (частини будинків), квартири, що належать громадянам на праві приватної власності (приватний житловий фонд); квартири в багатоквартирних жилих будинках, садибні (одноквартирні) жилі будинки, а також жилі приміщення в інших будівлях усіх форм власності, що надаються громадянам, які відповідно до закону потребують соціального захисту (житловий фонд соціального призначення). Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання (житловий фонд для тимчасового проживання). До житлового фонду не входять нежилі приміщення в жилих будинках, призначені для торговельних, побутових та інших потреб непромислового характеру.

Жилі будинки і жилі приміщення призначаються для постійного проживання громадян, а також для використання у встановленому порядку як службових жилих приміщень і гуртожитків. Надання приміщень у жилих будинках для потреб промислового характеру забороняється.

Державне управління в галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду здійснюється КМУ, виконавчими комітетами місцевих рад, міністерствами, державними комітетами і відомствами, а також спеціально уповноваженими на те державними органами відповідно до законодавства. Спеціально уповноваженим органом, що

здійснює державне управління в галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду є відповідне галузеве міністерство в системі органів КМУ.

Семінарське заняття 3

Теми 3, 4. Забезпечення фізичних осіб жилими приміщеннями. Користування жилими приміщеннями в будинках державного і громадського житлового фонду

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Підстави для визнання громадян такими, що потребують, поліпшення житлових умов.
- 3.2. Облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов. Черговість надання громадянам жилих приміщень (загальна черга, першочергове, позачергове надання жилих приміщень). Наслідки штучного погіршення житлових умов. Зняття з обліку.
- 3.3. Вимоги, що ставляться до жилих приміщень. Порядок надання жилих приміщень.
- 3.4. Ордер на жиле приміщення, визнання його недійсним.
- 4.1. Поняття та порядок укладання договору найму житлового приміщення в будинках державного і громадського житлового фонду.
- 4.2. Збереження приміщення за тимчасово відсутнім наймачем. Порядок визнання особи такою, що втратила право на користування жилим приміщенням. Права та обов'язки тимчасово відсутніх наймача та членів його сім'ї. Бронювання жилого приміщення.
- 4.3. Договір піднайму житлового приміщення, особливості його укладення, зміни і припинення.
- 4.4. Особливості виселення з жилих приміщень та його правові наслідки.

Практична частина:

1. Підготуйте проект заяви про взяття на квартирний облік.
2. Підготуйте проект рішення про взяття на квартирний облік (один на вибір студента):
 - за місцем роботи;
 - за місцем проживання.
3. Складіть проекти наступних процесуальних документів (один на вибір студента):
 - позовна заява про поновлення на квартирному обліку;
 - позовна заява про визнання ордеру недійсним.

4. Вирішіть задачі:

4.1. У серпні 2017 р. Державне видавництво «Преса України» (далі — Видавництво), М. звернулися до суду із позовом до Шевченківської районної у м. Києві державної адміністрації (далі — Держадміністрація), Б.Т., Б.О., Б.В., Б.М. про визнання недійсним ордеру. Позивачі мотивували вимоги тим, що відповідачі порушили порядок та умови отримання ордеру на квартиру № 74 у будинку № 18-ж на одній із вулиць у м. Києві, а також було порушено право М. на поліпшення житлових умов та отримання жилого приміщення, а саме квартири № 13 у будинку № 27 теж у м. Києві. Вони просили суд визнати недійсним ордер № 01717 від 30 грудня 2015 р., виданий Держадміністрацією Б.Т., Б.О., Б.В., Б.М.

Судом було встановлено, що Б.Т. працювала у Видавництві та перебувала на квартирному обліку за місцем роботи. У 1989 р. їй була надана однокімнатна квартира № 13 в будинку № 27 у м. Києві без зняття з квартирної обліку. Спільним рішенням профспілкового комітету й адміністрації Видавництва від 30 червня 2005 р. Б.Т. на сім'ю з чотирьох осіб надано двокімнатну квартиру № 74 в будинку № 18-ж за умови звільнення ними квартири № 13 в будинку № 27. Відповідачі погодилися з такою умовою і 13—17 жовтня 2015 р. підписали письмові зобов'язання про виселення із зазначеної квартири та

зняття з реєстрації. 30 грудня 2015 р. Держадміністрація видала Б.Т. ордер на сім'ю із чотирьох осіб на право зайняття двокімнатної квартири № 74 в будинку № 18-ж. На підставі цього ордеру відповідачі вселились у цю квартиру, однак у квартирі № 13 в будинку № 27 залишився проживати Б.О.

Спільним рішенням профспілкового комітету та адміністрації Видавництва від 5 грудня 2015 року М. надано квартиру № 13 в будинку № 27, а 9 червня 2016 р. їй було видано ордер на цю квартиру, який, однак, втратив чинність.

Оскільки відповідачі не виконали своїх зобов'язань про звільнення квартири, в якій залишився проживати Б.О., спільним рішенням профспілкового комітету та адміністрації Видавництва від 21 вересня 2015 р. рішення від 30 червня 2015 р. в частині надання Б.Т. двокімнатної квартири скасоване.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову. Своє рішення він мотивував тим, що відповідачі правомірно отримали ордер на квартиру № 74 в будинку № 18-ж, оскільки перебували на квартирному обліку як громадяни, які потребують поліпшення житлових умов, та що немає підстав для визнання зазначеного ордеру недійсним. Суд дійшов висновку про наявність у позивача можливості здійснити захист свого права в інший, ніж ним обрано спосіб.

Видавництво, М. подали апеляційну скаргу, в якій вказували на незаконність судового рішення, зокрема, неправильне застосування норм матеріального та процесуального права.

Чи допустив суд першої інстанції судову помилку? Яке судове рішення постановить суд апеляційної інстанції?

4.2. Сім'я Іванових складається із 4-х осіб. На праві приватної власності вона має однокімнатну квартиру, площею 24 кв.м. По місцю роботи одного із подружжя для поліпшення житлових умов вони були поставлені на квартирний облік для отримання відомчої квартири із 4-х кімнат, жилою площею - 100 кв.м.

Слід відповісти на питання:

- а) Яка норма жилої площі на одну особу передбачена законом для громадян України?
- б) Чи враховується належна сім'ї приватна жила площа при наданні 4-ри кімнатної квартири?
- в) Чи зможе здати чи продати приватну квартиру повинна сім'я Іванових при отриманні відомчої чотирикімнатної квартири?

4.3. У березні 2022 р. К.С.О. звернувся до суду з позовом до К.С.М., третя особа — управління, про визнання таким, що втратив право користування жилим приміщенням. На обґрунтування позовних вимог він зазначив, що з квітня 2018 р. проживає та прописаний у квартирі в м. Черкасах, яка належала його бабусі, котра померла 2 серпня 2020 р. Відповідач, його дядько, проживав у цій квартирі до 2019 р., але згодом одружився й став проживати за іншою адресою разом із дружиною. Пославшись на те, що К.С.М. не користується спірним житлом без поважних причин, К.С.О. просив задовольнити позовні вимоги на підставі ст. 71 ЖК. Управлінням була надана довідка про те, що в спірній квартирі зареєстровано дві особи: відповідач у справі — наймач К.С.М. і позивач — піднаймач К.С.О.

Вирішіть правовий спір.

4.4. У вересні 2020 р. комунальне підприємство по утриманню житлового господарства Святошинської районної у м. Києві державної адміністрації (далі — Підприємство) звернулося до суду з позовом до К.І. та К.О. про зобов'язання привести жиле приміщення у квартирі в м. Києві в попередній стан. Святошинський районний суд м. Києва рішенням від 25 січня 2021 р. позов задовольнив. Відповідачів зобов'язано за власний рахунок привести приміщення квартири в попередній стан шляхом відновлення стіни між кухнею та лоджією.

Апеляційний суд м. Києва рішенням від 6 квітня 2021 р. рішення районного суду скасував і в задоволенні позову відмовив. Скасовуючи рішення районного суду та

ухвалюючи нове рішення, яким у позові відмовлено, апеляційний суд виходив із того, що у справі немає доказів, які б свідчили про те, що при проведенні відповідачами перепланування у квартирі не дотримано санітарно-технічних вимог та правил експлуатації будинку. Не було надано і доказів, які б свідчили про порушення зазначеними змінами прав власників інших квартир, обмеження їхніх прав на користування квартирами.

Підприємство подало касаційну скаргу.

Яке рішення ухвалить суд касаційної інстанції? За яких умов допускається перепланування жилого приміщення?

4.5. Згідно з договором піднайму в державну квартиру, надану громадянці Петровій, з її згоди поселилось подружжя Ніколових. Як квартиранти вони виплачували Петровій квартплату. Через рік сумісного проживання Петрова померла. Подружжя Ніколових звернулися із заявою до міськвиконкому про зміну договору піднайму та надання їм цієї квартири як членам сім'ї Петрової, в чому їм було відмовлено. Ніколові оскаржили рішення міськвиконкому в міський суд.

Яке рішення повинен прийняти суд?

4.6. Громадяни Сергєєв і Карпов, які проживають в м. Хмельницький і користуються перший - відомчим житлом, а другий квартирою, що перебуває у комунальній власності домовилися між собою провести обмін жилими приміщеннями. Дружина Карпова не погодилася на такий обмін і письмової заяви не підписала, однак бюро обміну житла підготувало документи на обмін. Міськвиконком відмовив у видачі обмінних ордерів. Одна із сторін звернулася з позовом в суд.

Якими нормами житлового законодавства регулюється порядок обміну жилих приміщень?

Яке рішення має прийняти суд?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: забезпечення жилим приміщенням, поліпшення житлових умов, облік громадян, черговість надання жилих приміщень, ордер, договір найму жилого приміщення, член сім'ї наймача, тимчасові мешканці, обмін жилого приміщення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Самостійну підготовку до заняття за темою необхідно розпочати з поновлення знань про конституційне право громадян на забезпечення жилим приміщенням. Право на житло має багатогранний характер і може бути *реалізоване шляхом:* будівництва житла, одержання кредитів для його здійснення; придбання жилих приміщень на підставі цивільно-правових правочинів, отримання його у результаті спадкування; приватизації державного житлового фонду; оренди (найму) житла; забезпечення належного використання, експлуатації, утримання та схоронності житлового фонду.

Для отримання у ***користування жилого приміщення у будинках державного та громадського житлового фонду*** необхідно:

- *потребувати поліпшення житлових умов* (такими, що потребують поліпшення житлових умов вважаються:
 - забезпечені жилою площею нижче визначеного законом рівня;
 - які проживають у приміщенні, що не відповідає встановленим санітарним і технічним вимогам;
 - які хворіють на тяжкі форми деяких хронічних захворювань, у зв'язку з чим не можуть проживати в комунальній квартирі або в одній кімнаті з членами своєї сім'ї;

- які проживають за договором піднайму жилого приміщення в будинках державного або громадського житлового фонду чи за договором найму жилого приміщення в будинках житлово-будівельних кооперативів;
 - які проживають тривалий час за договором найму (оренди) в будинках (квартирах), що належать громадянам на праві приватної власності;
 - які проживають у гуртожитках;
- *стати на облік* для одержання жилих приміщень за місцем проживання у виконавчому комітеті районної, міської, районної в місті, селищної, сільської ради, або за місцем роботи. Облік громадян здійснюється відповідно до Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР, затверджених постановою Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 року. вносяться до єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов. Бути внесним до *єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов*;
- *дочекатись своєї черги* на отримання жилого приміщення;
- на підставі *рішення* про надання жилого приміщення в будинку державного або громадського житлового фонду *отримати* від виконавчого комітету районної, міської, районної в місті, селищної, сільської ради *ордер*, який є єдиною підставою для вселення в надане жила приміщення.

Порядок визначення черговості надання громадянам жилих приміщень встановлюється законодавством. З числа громадян, взятих на облік потребуючих поліпшення житлових умов, складаються списки осіб, які користуються правом першочергового одержання жилих приміщень. Черговість надання жилих приміщень визначається за часом взяття на облік (включення до списків осіб, які користуються правом першочергового одержання жилих приміщень). Законодавством окремим категоріям громадян, які перебувають у загальній черзі, може бути надано перевагу в строках одержання жилих приміщень у межах календарного року взяття на облік.

Норма жилої площі в Україні встановлюється в розмірі 13,65 квадратного метру на одну особу. Понад норму жилої площі окремим категоріям громадян надається додаткова жила площа у вигляді кімнати або в розмірі десяти квадратних метрів. Громадянам, що хворіють на тяжкі форми деяких хронічних захворювань, а також громадянам, яким ця площа необхідна за умовами і характером виконуваної роботи, розмір додаткової жилої площі може бути збільшено.

На підставі рішення про надання жилого приміщення в будинку державного або громадського житлового фонду виконавчий комітет відповідної Ради видає громадянину ордер, який є єдиною підставою для вселення в надане жила приміщення. Ордер може бути видано лише на вільне жила приміщення. Форма ордера встановлюється КМУ. Видача ордерів на жилі приміщення у військових містечках провадиться в порядку, передбаченому законодавством.

Безстрокове користування таким жилими приміщеннями здійснюється відповідно до *договору найму жилого приміщення*. Наймач жилого приміщення вправі за згодою членів сім'ї, які проживають разом з ним, і за згодою наймодавця, здавати жила приміщення за договором піднайму.

Договір найму жилого приміщення в будинках державного і громадського житлового фонду укладається в письмовій формі на підставі ордера на жила приміщення між наймодавцем - житлово-експлуатаційною організацією (а в разі її відсутності - відповідним підприємством, установою, організацією) і наймачем - громадянином, на ім'я якого видано ордер.

Предметом договору найму жилого приміщення в будинках державного і громадського житлового фонду є окрема квартира або інше ізольоване жила приміщення, що складається з однієї чи кількох кімнат, а також одноквартирний жилий будинок. Не можуть бути самостійним предметом договору найму: жила приміщення, яке хоч і є ізольованим, проте за розміром менше від встановленого для надання одній особі, частина кімнати або

кімната, зв'язана з іншою кімнатою спільним входом, а також підсобні приміщення (кухня, коридор, комора тощо).

Члени сім'ї наймача, які проживають разом з ним, користуються нарівні з наймачем усіма правами і несуть усі обов'язки, що випливають з договору найму жилого приміщення. Повнолітні члени сім'ї несуть солідарну з наймачем майнову відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із зазначеного договору. До членів сім'ї наймача належать дружина наймача, їх діти і батьки. Членами сім'ї наймача може бути визнано й інших осіб, якщо вони постійно проживають разом з наймачем і ведуть з ним спільне господарство.

Наймач жилого приміщення вправі за письмовою згодою членів сім'ї, що проживають разом з ним, включаючи тимчасово відсутніх, провести обмін займаного жилого приміщення з іншим наймачем або членом житлово-будівельного кооперативу, в тому числі з проживаючими в іншому населеному пункті. Якщо між членами сім'ї не досягнуто згоди про обмін, то кожен з них вправі вимагати в судовому порядку примусового обміну займаного приміщення на приміщення в різних будинках (квартирах).

Наймач жилого приміщення та члени його сім'ї, які проживають разом з ним, можуть за взаємною згодою дозволити тимчасове проживання в жиллому приміщенні, що є в їх користуванні, інших осіб без стягнення плати за користування приміщенням (тимчасових жильців), в тому числі опікуна чи піклувальника, який не є членом сім'ї наймача. Вселення тимчасових жильців на строк понад півтора місяця допускається за умови додержання розміру жилої площі, встановленого для надання жилих приміщень. Тимчасові жильці на вимогу наймача або членів сім'ї, які проживають разом з ним, зобов'язані негайно звільнити приміщення, а в разі відмовлення - підлягають виселенню в судовому порядку без надання іншого жилого приміщення. Тимчасові жильці самостійного права на займане жиле приміщення не набувають незалежно від тривалості проживання.

Жилі приміщення бронюються за наймачами та членами їх сімей у будинках державного і громадського житлового фонду: при направленні на роботу за кордон - на весь час перебування за кордоном; при виїзді на роботу в певні райони - на весь час дії трудового договору. При виїзді на роботу в трудонедостатню сільську місцевість - на обумовлений договором строк.

При тимчасовій відсутності наймача або членів його сім'ї за ними зберігається жиле приміщення протягом шести місяців. Якщо наймач або члени його сім'ї були відсутні з поважних причин понад шість місяців, цей строк за заявою відсутнього може бути продовжено наймодавцем, а в разі спору – судом.

Семінарське заняття 4

Тема 5. Правове регулювання приватизації державного житлового фонду

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття та об'єкти приватизації державного житлового фонду.
2. Способи приватизації державного житлового фонду.
3. Житлові чеки.
4. Порядок здійснення права на приватизацію. Оформлення права власності на житло.
5. Доприватизація, реприватизація державного житлового фонду.
6. Права власника на розпорядження приватизованим житлом.

Практична частина:

1. Вирішіть задачі:

1.1. У вересні 2006 р. Т.В., Г.В. звернулися до суду з позовом до регіонального відділення Фонду державного майна України (далі — відділення ФДМУ), ВАТ «С», ліквідатора ВАТ «С» Л.Н., комітету кредиторів ВАТ «С», М. міської ради (далі — міської ради), М.С., З.І. про визнання недійсними наказу, рішення та договору купівлі-продажу.

Позивачі зазначали, що рішенням міської ради на баланс державного підприємства «Х» (далі — ДП «Х») було передано гуртожиток. Наказом відділення ФДМУ від 26 листопада 1995 р. № 492-ВАТ ДП «Х» перетворено на ВАТ «Х» з подальшою приватизацією. Згідно з актом оцінки майна, затвердженим наказом відділення ФДМУ від 20 січня 1996 р. № 3, з вартості цілісного майнового комплексу вартість спірного гуртожитку не вилучалася. 19 грудня 2003 р. відділення ФДМУ зазначений гуртожиток включило до статутного фонду ВАТ «Х» та до додаткового переліку нерухомого майна, переданого останньому у власність. Наказом від 31 січня 2000 р. № 5-а у ВАТ «Х» було проведено реорганізацію шляхом виділення з його складу трьох товариств, серед яких і ВАТ «С». Відповідно до акта прийому-передачі від 31 січня 2000 р. на баланс ВАТ «С» передано зазначений гуртожиток і згідно з рішенням виконавчого комітету міської ради від 28 квітня 2004 р. за цим товариством визнано право власності на спірний гуртожиток. 30 серпня 2004 р. між ВАТ «С» та М.С., З.І. було укладено договір купівлі-продажу спірного гуртожитку.

Посилаючись на незаконність включення спірного гуртожитку до ліквідаційної маси ВАТ «С» та договору купівлі-продажу зазначеного гуртожитку, позивачі просили визнати недійсними: наказ відділення ФДМУ від 26 листопада 1995 р. № 492-ВАТ; додатковий перелік нерухомого майна, переданого у власність ВАТ «Х»; рішення виконавчого комітету і міської ради від 28 квітня 2004 р. про визнання за ВАТ «С» права власності на спірний гуртожиток; договір купівлі-продажу зазначеного гуртожитку, укладений 30 серпня 2004 р. між ВАТ «С» та М.С., З.І.

Чи обґрунтовані вимоги позивачів? Вирішіть спір.

1.2. У серпні 2014 р. прокурор звернувся до суду із заявою в інтересах Д. та М. до Хмельницької міської ради (далі — Міськрада) та виконавчого комітету Хмельницької міської ради (далі — Виконком) про визнання рішень незаконними. Позивач зазначав, що рішенням Міськради від 13 березня 2014 р. до переліку об'єктів групи «А» комунальної власності територіальної громади м. Хмельницького, що підлягають приватизації шляхом викупу, було включено підвальне приміщення багатоквартирного жилого будинку у м. Хмельницькому. Рішеннями Виконкому від 24 квітня 2014 р. та від 23 травня 2014 р. оформлено право власності на це приміщення за територіальною громадою м. Хмельницького та присвоєно йому поштову адресу. Посилаючись на те, що підвальне приміщення розміщене в багатоквартирному жилому будинку, а Д. та М. є власниками квартир №№ 63 та 65 у цьому будинку відповідно, тому і співвласниками спірного підвального приміщення, прокурор просив визнати незаконними зазначені рішення Міськради та Виконкому як такі, що прийняті без згоди позивачів і порушують їхнє право власності на це приміщення.

Хмельницький міськрайонний суд рішенням від 2 жовтня 2015 р. позов задовольнив.

Відповідачі подали апеляційну скаргу, в якій вказували на незаконність та необґрунтованість рішення.

Чи допустив суд першої інстанції судову помилку? Які обставини повинен з'ясувати суд при розгляді цієї категорії справ? За наявності яких обставин ухвалене рішення повинно бути скасоване? Яке судове рішення постановить суд апеляційної інстанції?

1.3. Користуючись комунальною квартирою сім'я Божка самовільно (без дозволу міськвиконкому) добудувала одну кімнату з кухнею, хлів, погріб і гараж. Приватизуючи квартиру цей громадянин просив приватизувати і визнати за ним право власності на самовільно збудовані будівлі, але в цьому йому було відмовлено. Дайте роз'яснення на підставі яких норм слід керуватися.

1.4. Правила ч.2 ст.8 Закону «Про приватизацію державного житлового фонду» передбачають, що приватизоване житло передається у власність громадян, які постійно там проживають разом з наймачем на період прийняття цього закону (на 22.07.93 р.).

Два члени сім'ї наймача державної квартири Ковалю на період приватизації цієї

квартири були відсутні: дочка знаходилась в лікувально-профілактичному закладі, син - під вартою в період слідства і суду. Чи мають право дочка і син наймача Ковалю на частину в приватизованій квартирі? За ким із членів сім'ї зберігається право на житло понад шість місяців. Назвати причини, які вважаються поважними?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: приватизація державного житлового фонду; житлові чеки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Приватизація державного житлового фонду — це відчуження квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках, призначених для проживання сімей та одиноких осіб, кімнат у квартирах та одноквартирних будинках, де мешкають два і більше наймачів, та належних до них господарських споруд і приміщень (підвалів, сараїв і т. ін.) державного житлового фонду на користь громадян України.

До об'єктів приватизації належать:

- квартири багатоквартирних будинків;
- одноквартирні будинки;
- житлові приміщення у гуртожитках (житлові кімнати, житлові блоки (секції),
- кімнати у квартирах та одноквартирних будинках, де мешкають два і більше наймачів.

Не підлягають приватизації: квартири-музеї; квартири (будинки), житлові приміщення у гуртожитках, розташовані на територіях закритих військових поселень, підприємств, установ та організацій, природних та біосферних заповідників, національних парків, ботанічних садів, дендрологічних, зоологічних, регіональних ландшафтних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, історико-культурних заповідників, музеїв; квартири (будинки), житлові приміщення у гуртожитках, що перебувають в аварійному стані (в яких неможливо забезпечити безпечно проживання людей); квартири (кімнати, будинки), віднесені у встановленому порядку до числа службових, а також квартири (будинки), розташовані в зоні безумовного (обов'язкового) відселення, забрудненій внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Приватизація здійснюється наступними **способами**:

- *безоплатної передачі* громадянам квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках з розрахунку санітарної норми 21 квадратний метр загальної площі на наймача і кожного члена його сім'ї та додатково 10 квадратних метрів на сім'ю. Тобто, якщо у квартирі проживає сім'я з двох осіб, то вони можуть приватизувати її в межах 52 м² (21 + 21 м² для кожного члена сім'ї + 10 м² на сім'ю). Безоплатна приватизація здійснюється за допомогою житлових чеків;

Житлові чеки — це приватизаційні папери, які одержуються всіма громадянами України і використовуються при приватизації державного житлового фонду.

До членів сім'ї наймача включаються лише громадяни, які постійно проживають в квартирі (будинку) разом з наймачем або за якими зберігається право на житло.

Право на приватизацію квартир (будинків) державного житлового фонду з використанням житлових чеків одержують громадяни України, які постійно проживають в цих квартирах (будинках) або перебували на обліку потребуючих поліпшення житлових умов до введення в дію Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду»;

- *продажу надлишків* загальної площі квартир (будинків) громадянам України, що мешкають в них або перебувають в черзі потребуючих поліпшення житлових умов.

Кожний громадянин України має право приватизувати займане ним житло безоплатно в межах номінальної вартості житлового чеку або з частковою доплатою *один раз*.

В окремих випадках можлива безоплатна передача квартир (будинків) незалежно від розміру їх загальної площі.

Студент повинен звернути увагу на органи, що наділенні відповідною компетенцією. За необхідне приділити належну увагу порядку здійснення права на приватизацію. При підготовці до семінарського заняття студент повинен засвоїти перелік документів, необхідних для приватизації, вимоги, що до них висуваються. Вагоме значення посідає з'ясування оформлення права власності на житло.

Студенту необхідно засвоїти поняття, передумови та порядок доприватизації, реприватизації.

Передача у власність громадян житлових приміщень у гуртожитках здійснюється з одночасною передачею їм у спільну сумісну власність допоміжних приміщень (приміщень загального користування).

Семінарське заняття 5

Тема 6. Користування жилими приміщеннями приватного житлового фонду

Питання для усного опитування та дискусії:

1. Правові підстави виникнення права приватної власності на житло.
2. Особливості цивільно-правового договору найму житла.
3. Особливості зміни, розірвання та припинення цивільно-правового договору найму житла.
4. Користування жилим будинком (квартирою), що належить громадянину. Права і обов'язки членів сім'ї власника будинку (квартири).
5. Плата за користування жилими приміщеннями і за комунальні послуги в будинку (квартирі), що належить громадянину.
6. Особливості виселення з жилих приміщень приватного житлового фонду.

Практична частина:

1. Вирішіть задачі:

1.1. К. звернувся до суду з позовом до колишньої дружини Т. і дочки Г. про усунення перешкод у здійсненні права власності та виселення. Позивач просив захистити його право власника п'ятикімнатної квартири шляхом виселення з неї колишніх членів його сім'ї. Позовні вимоги він обґрунтував тим, що суд рішенням від 20 травня 2019 р. у порядку поділу майна визнав за ним право власності на вказану квартиру. Позивач зазначив, що ця квартира необхідна йому для проживання, а відповідачі, його колишня дружина та її дочка, добровільно виселитися з квартири не бажають, порушуючи таким чином його права як власника квартири. Пославшись на зазначені обставини, К. просив усунути перешкоди в користуванні квартирою, виписати та виселити Т. і Г. зі спірної квартири.

Вирішіть правовий спір. Яке рішення повинен ухвалити суд?

1.2. У березні 2023 р. М.М. звернувся до суду з позовом до В.І., В.В., В.О. про усунення перешкод у користуванні квартирою, вселення та визначення порядку користування квартирою. Позивач просив ухвалити рішення про усунення перешкод у користуванні квартирою в м. Хмельницький, вселити його в цю квартиру, визначити порядок користування нею, надавши йому в користування ізольовану кімнату площею 16 кв. метрів, оскільки він, інвалід І групи, є співвласником спірної квартири, а відповідачі позбавили його можливості нею користуватися.

Судом було встановлено, що спірна квартира у м. Хмельницький належить на праві спільної сумісної власності позивачеві М.М., відповідачці В.І. та їх неповнолітнім дітям (В.В., В.О.). Суд першої інстанції рішенням від 24 травня 2023 р. позов М.М. задовольнив частково: зобов'язав відповідача усунути перешкоди в користуванні квартирою, постановив

вселити позивача в цю квартиру, у задоволенні його позовних вимог у іншій частині відмовив.

Апеляційний суд рішенням від 4 жовтня 2023 р. апеляційну скаргу В.І., яка також представляла інтереси своїх неповнолітніх дітей, задовольнив, зазначене рішення суду у частині задоволення позовних вимог М.М. скасував, у задоволенні позовних вимог позивача про усунення перешкод у користуванні квартирою та вселення його у цю квартиру відмовив. Суд апеляційної інстанції виходив з того, що неможливість визначення порядку користування жилим приміщенням між його співвласниками зумовлює відмову в позові про вселення в таку квартиру. В іншій частині рішення суду першої інстанції було залишено без зміни.

На рішення суду першої та апеляційної інстанцій було подано касаційну скаргу. Яке рішення ухвалить суд касаційної інстанції?

1.3. М., Г. і Д. звернулися до суду із позовом до дочірнього підприємства з іноземними інвестиціями (далі — ДП), Печерської районної у м. Києві державної адміністрації, комунального підприємства житлового господарства Печерського району м. Києва «Печерськжитло» про усунення перешкод у здійсненні права власності шляхом зобов'язання виконати роботи з розблокування дверей виходу з квартири на сходову клітину «чорного» ходу та про повернення права користування частиною сходової клітини. Свої позовні вимоги М., Г. і Д. обґрунтовували тим, що вони є власниками квартир (в результаті їх приватизації у 1999 р.) та співвласниками допоміжних приміщень і технічного обладнання в будинку, і тому мають право безперешкодно ними користуватися. Вони зазначали, що будинок має дві сходові клітини: парадну та «чорну»; належна їм квартира розташована на шостому поверсі та до листопада 2021 р. мала два виходи. У 2021 р. відповідач — ДП заблокував їхні двері виходу на сходову клітину «чорного» ходу після будівництва мансарди в будинку, а згодом на місці сходової клітини «чорного» ходу побудував інше жиле приміщення.

Відповідач заперечував проти заявлених вимог, посиляючись на законність переобладнання. Він зазначав, що рішення про переобладнання горища вказаного будинку в мансардні поверхи, у процесі якого передбачався демонтаж перекриття між четвертим і п'ятим, п'ятим і шостим та шостим і сьомим поверхами по «чорному» ходу будинку, прийнято на підставі розпорядження Київської міської державної адміністрації від 17 лютого 2017 року, рішень Старокиївської районної ради м. Києва від 11 вересня 2017 р.

Вирішіть спір. Яке рішення ухвалить суд?

1.4. П.В. звернувся до суду з позовом до П.Л. про визнання права користування жилим приміщенням. Позивач зазначав, що відповідачка є його матір'ю і їй на праві власності належить будинок у м. Миколаєві. У цьому ж будинку як член сім'ї його власника проживав і він. Однак через постійні конфлікти з відповідачкою змушений був залишити будинок та переселитися в інший, будівництво якого не закінчено. Посилаючись на те, що відповідачка незаконно намагається позбавити його права користування будинком, позивач просив визнати за ним таке право. П.Л. звернулася до суду із зустрічним позовом до П.В. про визнання його таким, що втратив право користування належним їй будинком з тих підстав, що відповідач вибув на постійне місце проживання в інше жиле приміщення, припинив сімейні стосунки з власником будинку.

Вирішіть правовий спір?

1.5. ТОВ звернулося до суду із позовом до Р.Г.П., Р.Г.М. про виселення з квартири. Позивач зазначив, що за договором купівлі-продажу став власником спірної квартири. 28 грудня 1993 р. між ним і відповідачем Р.Г.П. було укладено договір оренди, за яким квартиру передано в оренду сім'ї відповідача. У договорі передбачено, що коли Р.Г.П. відпрацює за трудовим договором у товаристві 15 років, квартира буде передана йому та членам його сім'ї у безстрокове користування. Пославшись на те, що відповідач за власним бажанням розірвав

із ним трудовий договір, однак відмовляється звільнити квартиру, позивач просив усунути перешкоди, які чинять відповідачі Р.Г.П., Р.Г.М. у користуванні належним йому об'єктом права власності шляхом виселення їх із спірної квартири.

Суд першої інстанції вирішив спір, задовольнив позовні вимоги ТОВ.

На рішення суду відповідачами було подано апеляційну скаргу. Суд апеляційної інстанції скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове рішення про відмову в позові. Скасовуючи це рішення та відмовляючи у позові, апеляційний суд вказав, що відповідно до ст. 114 ЖК сім'ю відповідачів може бути виселено лише з обов'язковим наданням іншого жилого приміщення.

На судові рішення було подано касаційну скаргу. Якими нормами права регламентуються спірні правовідносини? Яке рішення ухвалить суд касаційної інстанції?

1.6. У грудні 2023 р. С. звернувся до суду з позовом до Т., третя особа — відділ міграційної служби в м. Києві, про усунення перешкод у здійсненні права власності та виселення. С. позовні вимоги обґрунтував тим, що Голосіївський районний суд м. Києва рішенням від 12 травня 2023 р. у порядку поділу майна визнав за ним право власності на квартиру в м. Києві. Позивач зазначив, що ця квартира необхідна йому для здачі у найм. В результаті укладення цієї угоди він отримає додаткові кошти для утримання своєї нової сім'ї. Укладення ж зазначеного договору утруднюється у зв'язку з проживанням у ній Т. Остання добровільно виселитися з квартири не бажає, чим порушує його права власника квартири. Голосіївський районний суд м. Києва рішенням від 19 лютого 2024 р. позов С. задовольнив.

Чи було допущено помилку судом першої інстанції при ухваленні рішення? Які обставини повинен з'ясувати суд при розгляді цієї категорії справ?

Які дії власника у разі потреби зняття особи з реєстрації місця проживання?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: найм житла; договір найму жилого приміщення в будинку (квартирі), що належить громадянину; житлово-будівельний кооператив; дольова участь у будівництві.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Громадяни, які мають у приватній власності будинок (частину будинку), квартиру, користуються ним (нею) для особистого проживання і проживання членів їх сімей і мають право розпоряджатися цією власністю на свій розсуд: продавати, дарувати, заповідати, здавати в оренду, обмінювати, закладати, укладати інші не заборонені законом угоди.

Громадяни, які мають в приватній власності жилий будинок (квартиру), зобов'язані забезпечувати його схоронність, провадити за свій рахунок поточний і капітальний ремонт, утримувати в порядку придому територію.

Переобладнання - улаштування в окремих квартирах багатоквартирних будинків індивідуального опалення та іншого інженерного обладнання, перенесення нагрівальних, сантехнічних і газових приладів; влаштування і переустаткування туалетів, ванних кімнат, вентиляційних каналів. Перепланування - до елементів перепланування жилих приміщень належать: перенесення і розбирання перегородок, перенесення і влаштування дверних прорізів, улаштування і переустаткування тамбурів, прибудова балконів на рівні перших поверхів багатоповерхових будинків.

Наймач жилого приміщення в будинку (квартирі), що належить громадянину на праві приватної власності, вправі за письмовою згодою проживаючих разом з ним членів сім'ї, включаючи тимчасово відсутніх, а також власника будинку (квартири) провести обмін займаного жилого приміщення з іншим наймачем у цьому будинку (квартирі) або в іншому будинку (квартирі), що належить громадянину на праві приватної власності. Відмову

власника будинку (квартири) у згоді на обмін жилими приміщеннями не може бути оспорено в судовому порядку.

Наймач користується жилим приміщенням у будинку (квартирі), що належить громадянину на праві приватної власності, відповідно до договору найму жилого приміщення. Договір найму жилого приміщення укладається між власником будинку (квартири) і наймачем у письмовій формі з наступною реєстрацією у виконавчому комітеті місцевої ради або в органі управління, що ним утворюється. Договір повинен містити вказівку на предмет договору, строк, на який він укладається, визначати права і обов'язки наймодавця і наймача та інші умови найму.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Надання громадянам жилих приміщень у будинках житлово-будівельних кооперативів

1. Порядок організації і діяльності ЖБК.
2. Облік громадян, які бажають вступити до ЖБК. Прийом громадян до членів ЖБК. Надання членів ЖБК квартири.
3. Права та обов'язки членів ЖБК. Обмін жилого приміщення членом ЖБК та найом жилого приміщення в будинку ЖБК.
4. Користування жилим приміщенням членом сім'ї члена ЖБК.
5. Виключення з ЖБК. Виселення з будинку ЖБК.

Практична частина:

1. Вирішіть задачу:

Петрова звернулася до суду з позовом до колишнього чоловіка Зарічного про поділ майна подружжя. До переліку об'єктів, які підлягають поділу, позивачка включила квартиру. Відповідач заперечував проти цього, вказуючи що квартира не відноситься до спільної сумісної власності, оскільки вона, є кооперативною, членом житлово-будівельного кооперативу є саме він, що лише він в період їх сумісного проживання сплачував за квартиру пайові внески й після повної їх сплати право власності на квартиру набув лише він.

Вирішіть спір. Які обставин встановлює суд вирішуючи питання про право власності подружжя на квартиру в житлово-будівельному кооперативі?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: житлово-будівельний кооператив; дольова участь у будівництві.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Житлово-будівельний кооператив діє на основі статуту. Громадяни, яких включено до списку осіб, що вступають до організованого житлово-будівельного кооперативу, вважаються членами цього кооперативу з дня реєстрації статуту, а громадяни, яких прийнято до діючого житлово-будівельного кооперативу, - з дня затвердження виконавчим комітетом ради рішення.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Користування службовими жилими приміщеннями та гуртожитками

Питання для усного опитування та дискусії:

1. Поняття службового жилого приміщення.
2. Порядок надання службових жилих приміщень. Ордер на службове жила приміщення.
3. Порядок користування службовими жилими приміщеннями.
4. Виселення з службових жилих приміщень.

5. Поняття гуртожитку та його види.
6. Порядок надання жилої площі у гуртожитках.
7. Порядок користування гуртожитками.
8. Виселення з гуртожитків.

Практична частина:

1. Вирішіть задачі:

1.1. Адміністрацією залізничної станції було прийняте рішення про надання службового жилого приміщення черговому по роз'їзду К. Однак, виконком місцевої ради відмовився у видачі ордера для вселення у надане службове приміщення мотивуючи тим, що К. житлом забезпечений і на обліку потребуючих поліпшення житла не перебуває.

К. оскаржив дії виконкому до суду.

Чим повинен керуватись суддя при вирішенні цього спору? Чи підлягає задоволенню позов К.?

1.2. Було подано позов про виселення Б. з квартири, посилаючись на те, що спірна квартира є службовою, а відповідачка, звільнилася за власним бажанням і тому проживає в ній безпідставно.

Які обставин повинен з'ясувати суд при вирішенні зазначеного спору?

1.3. У липня 2022 р. К. звернулася до суду з позовом до Г. про визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням. Пославшись на те, що відповідачка виїхала на проживання за кордон, фактичне її місце проживання невідоме, всі обов'язки з утримання житла несе вона — позивачка, К. просила визнати Г. такою, що втратила право користування кімнатою в гуртожитку.

У судовому засіданні К. позовні вимоги підтримала та просила його задовольнити, пославшись на те, що вона тривалий час проживала з відповідачкою в кімнаті гуртожитку. Вони обидві були там зареєстровані, неприязних стосунків між ними не було. Наприкінці 2016 р. Г. почала продавати свої речі, повідомивши, що виїжджає до родичів. Лише зі слів знайомої К. дізналася, що Г. поїхала за кордон. Ніхто зі знайомих відповідачки не цікавився зазначеною кімнатою. Після від'їзду Г. позивачка зробила в ній ремонт.

Яке рішення ухвалить суд?

1.4. К. звернулася до суду з позовом до Г. про визнання особи такою, що втратила право користування кімнатою в гуртожитку. Свої вимоги вона обґрунтовувала тим, що відповідачка майже п'ять років не користується кімнатою у гуртожитку, фактичне місце проживання її невідоме.

Г. звернулась із зустрічним позовом до К. про усунення перешкод у користуванні жилим приміщенням (кімнатою у гуртожитку), зняття з реєстраційного обліку, продовження строку на збереження жилого приміщення понад шість місяців.

Свої вимоги обґрунтувала тим, що К. була обізнана про факт її тимчасового виїзду за кордон на заробітки, та весь час перебування поза межами України вона сплачувала кошти за користування спірною кімнатою, щоб зберегти за собою право на житло, оскільки іншого житла у неї в Україні немає. Коли вона приїжджала в Україну, то постійно проживала саме за місцем своєї реєстрації, де зберігалися її особисті речі, відвідувала за місцем реєстрації поліклініку, міняла паспорт зі старого на новий. Їй також стало відомо, що в кімнаті без її відома була зареєстрована мати відповідачки, яка ніколи не була працівником освіти та має своє житло — приватний будинок в м. Золотоноші Черкаської області. У зв'язку з цим Г. вимагала зняття з реєстраційного обліку матері К. Відповідачка просила збереження за нею спірної жилої площі у зв'язку з її відсутністю понад шість місяців з поважних причин. Вона зазначала, що не може бути визнана такою, що втратила право користування цим приміщенням на підставі статей 71, 72 ЖК.

Яке рішення ухвалить суд?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: службове житло, гуртожиток, ордер, виселення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Службові жилі приміщення призначаються для заселення громадянами, які у зв'язку з характером їх трудових відносин повинні проживати за місцем роботи або поблизу від нього. Жиле приміщення включається до числа службових рішенням виконавчого комітету районної, міської, районної в місті ради. Під службові жилі приміщення виділяються, як правило, окремі квартири.

Службові жилі приміщення надаються за рішенням адміністрації підприємства, установи, організації, органу управління іншої кооперативної та іншої громадської організації. На підставі рішення про надання службового жилого приміщення виконавчий комітет районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів видає громадянину спеціальний ордер, який є єдиною підставою для вселення у надане жиле приміщення.

Для проживання робітників, службовців, студентів, учнів, а також інших громадян у період роботи або навчання можуть використовуватись гуртожитки. Для тимчасового проживання осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк і потребують поліпшення житлових умов або жила площа яких тимчасово заселена чи яким повернути колишнє жиле приміщення немає можливості, а також осіб, які потребують медичної допомоги у зв'язку із захворюванням на туберкульоз, використовуються спеціальні гуртожитки. Під гуртожитки надаються спеціально споруджені або переобладнані для цієї мети жилі будинки.

Жилі будинки реєструються як гуртожитки у виконавчому комітеті районної, міської, районної в місті Ради.

Жила площа у спеціальних гуртожитках для тимчасового проживання осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк і потребують поліпшення житлових умов або жила площа яких тимчасово заселена чи яким повернути колишнє жиле приміщення немає можливості, а також осіб, які потребують медичної допомоги у зв'язку із захворюванням на туберкульоз, надається в порядку, що визначається відповідними органами місцевого самоврядування.

На підставі рішення про надання жилої площі в гуртожитку адміністрація підприємства, установи, організації видає громадянину спеціальний ордер, який є єдиною підставою для вселення на надану жилу площу.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання. Користування житловим фондом соціального призначення.

Питання для усного опитування та дискусії:

1. Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання.
2. Порядок надання жилих приміщень з фондів житла для тимчасового проживання.
3. Порядок користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання.
4. Припинення користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання.
5. Право на соціальне житло. Житло з житлового фонду соціального призначення.
6. Облік громадян, які мають право на отримання соціального житла.
7. Договір найму соціального житла: істотні умови та особливості укладення, зміни і припинення.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фонд житла для тимчасового проживання; житловий фонд соціального призначення; соціальне житло; договір найму соціального житла; житлові спори.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

До жилих приміщень з фондів житла для тимчасового проживання відносяться жилі приміщення, пристосовані для тимчасового проживання громадян, які не мають або втратили постійне місце проживання.

Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання надаються громадянам, які втратили житло внаслідок звернення стягнення на жилі приміщення, що були придбані ними за рахунок кредиту (позики) банку чи іншої особи, повернення якого забезпечене іпотекою відповідного жилого приміщення, у порядку, встановленому ЖКУ.

Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання також надаються біженцям та громадянам, які вимушені залишити жиле приміщення внаслідок його аварійного стану, стихійного лиха або з інших підстав, які загрожують стану та безпеці відповідного жилого приміщення, у порядку, встановленому законом.

Житловий фонд соціального призначення - сукупність соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону потребують соціального захисту. До житла з житлового фонду соціального призначення належать: 1) квартири в багатоквартирних жилих будинках, садибні (одноквартирні) жилі будинки, які надаються громадянам у порядку черги на одержання соціального житла; 2) жилі приміщення у соціальних гуртожитках, які надаються громадянам на час їх перебування на соціальному квартирному обліку за умови, що таке житло є єдиним місцем їх проживання.

Соціальне житло використовується лише за призначенням відповідно до правил утримання жилих будинків. Соціальне житло має відповідати архітектурно-планувальним, технічним нормам і санітарно-гігієнічним вимогам, установленим державними будівельними нормами щодо такого житла, та бути придатним для проживання. Підставою для заселення житла із житлового фонду соціального призначення є договір найму соціального житла. Договір найму соціального житла - угода, оформлена в письмовій формі, за якою одна сторона - власник житла (наймодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання в ньому на певний строк. Договір найму соціального житла укладається між органом місцевого самоврядування або уповноваженим ним органом і наймачем або уповноваженою ним особою.

1.4. Самостійна робота студентів

Вимоги до виконання та оформлення студентами самостійної роботи.

При виконанні завдань самостійної роботи студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, судову практику, статистичні дані, аналітичну інформацію судових органів.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при висвітленні питання. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки.

Роботи повинні виконуватись комп'ютерним способом з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних полів: лівого — 30 мм, верхнього та нижнього — 20 мм, правого — не менше 10 мм.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення завдання і повинно бути виконано шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

Завдання для самостійної роботи здійснюються у строки визначені викладачем.

Тема 1. Поняття, предмет та місце житлового права в системі права України

Завдання 1. Підготувати таблицю «Джерела житлового права».

Питання для самоконтролю

- Які суспільні відносини складають предмет житлового права?
- Який метод правового регулювання житлового права України?
- Яке місце займає житлове право у системі права України?
- Як житлове право співвідноситься з іншими галузями права України?
- Яка роль судової практики у регулюванні житлових правовідносин?
- Що розуміють під житловими правовідносинами?
- Які ознаки житлових правовідносин?
- Які підстави виникнення, зміни та припинення житлових правовідносин?
- Яка структура житлових правовідносин?
- Хто належить до суб'єктів житлових правовідносин?
- Визначте об'єкт житлових правовідносин.
- Визначте зміст житлових правовідносин.
- Яка концепція державної житлової політики?

Тема 2. Житловий фонд та його призначення. Управління житловим фондом

Завдання 1. Підготувати наступну таблицю

№ з/п	Найменування суб'єкту управління	Нормативно-правовий акт, що регламентує повноваження суб'єкту управління	Компетенція суб'єкту управління

Питання для самоконтролю

- Яка структура житлового фонду України?
- Яке призначення жилих будинків і жилих приміщення?
- Який порядок виключення з житлового фонду жилих будинків і жилих приміщень?
- Який порядок переведення жилих будинків і жилих приміщень у нежилі?
- Що розуміють під управлінням житловим фондом?

- Яке значення управління житловим фондом?
- Які існують види управління житловим фондом?
- Що розуміють під контролем за використанням і схоронністю житлового фонду?
- Хто здійснює управління житловим фондом?
- Якими повноваженнями наділені суб'єкти управління житловим фондом?
- Які існують види контролю за використанням і схоронністю житлового фонду?
- У чому полягає державний контроль за використанням і схоронністю житлового фонду?
- Як реалізується громадський контроль за використанням і схоронністю житлового фонду?
- Який правовий статус житлово-експлуатаційних організацій?
- Який правовий статус об'єднань співвласників багатоквартирних будинків?

Тема 3. Забезпечення фізичних осіб жилими приміщеннями

Завдання 1. Виділити та зобразити схематично етапи постановки та надання жилого приміщення з державного житлового фонду.

Питання для самоконтролю

- Які підстави визнання громадян потребує поліпшення житлових умов?
- Які існують види обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов?
- Хто здійснює квартирний облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, за місцем проживання?
- Хто здійснює квартирний облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, за місцем роботи?
- Який порядок взяття на квартирний облік?
- З якого часу громадянин вважається прийнятим на квартирний облік?
- У чому полягає штучне погіршення житлових умов?
- Які правові наслідки штучного погіршення житлових умов?
- У яких випадках громадяни знімаються з квартирної обліку?
- Хто має право на першочергове надання жилих приміщень?
- Хто має право на позачергове надання жилих приміщень?
- Яка норма жилої площі?
- Які вимоги висуваються до жилих приміщень, що надаються громадянам для проживання?
- Який порядок надання жилих приміщень у будинках державного та громадського житлових фондів?
- Який порядок надання жилих приміщень у квартирі, де проживають два і більше наймачі?
- Що є підставою для вселення в надане жиле приміщення?
- Які підстави та порядок визнання ордеру на жиле приміщення недійсним?
- Який строк позовної давності для заявлення вимоги про визнання ордеру на жиле приміщення недійсним?

Тема 4. Користування жилими приміщеннями в будинках державного і громадського житлового фонду

Завдання 1. Скласти проект договору найму жилого приміщення в будинку державного / громадського житлового фонду.

Завдання 2. Скласти проект договору піднайму жилого приміщення в будинку державного / громадського житлового фонду. Студент виконує завдання 1 або 2 (на вибір).

Завдання 3. Складсти проект процесуального документу (один із вказаних – на вибір студента):

- позовна заява про визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням;
- заява про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг;
- позовна заява про дострокове розірвання договору піднайму;
- позовна заява про виселення особи:
 - а) з наданням іншого благоустроєного жилого приміщення;
 - б) з наданням іншого жилого приміщення;
 - в) без з наданням іншого жилого приміщення.

Питання для самоконтролю

- Що складає предмет договору найму жилого приміщення?
- Які істотні умови договору найму жилого приміщення?
- Який порядок укладання, зміни, розірвання, припинення договору найму жилого приміщення?
- Хто належить до членів сім'ї наймача?
- Які права та обов'язки членів сім'ї наймача?
- Що таке плата за житло і з чого вона складається?
- Які особливості укладення договору піднайму житлового приміщення?
- Протягом якого часу та за яких умов зберігається право на житло за тимчасово відсутніми громадянами?
- Що таке бронювання жилого приміщення?
- Які підстави та порядок бронювання жилого приміщення?
- Які права та обов'язки тимчасово відсутнього наймача та членів його сім'ї?
- Який порядок обміну жилого приміщення?
- Які істотні умови договору піднайму жилого приміщення?
- Хто такі тимчасові мешканці?
- Які права та обов'язки тимчасових мешканців?
- Які існують види виселення з жили приміщень державного та громадського житлових фондів?
- Які підстави виселення з жили приміщень державного та громадського житлових фондів?

Тема 5. Правове регулювання приватизації державного житлового фонду

Завдання 1. Скласти проект заяви на приватизацію квартири.

Питання для самоконтролю

- Що таке приватизація державного житлового фонду?
- Хто наділений правом приватизації державного житлового фонду?
- Які об'єкти підлягають приватизації?
- Які об'єкти не можуть бути приватизовані?
- У яких випадках підлягають приватизації кімнати у гуртожитках?
- Які особливості приватизації квартир у будинках, включених до плану реконструкції поточного року?
- Які особливості приватизації квартир у будинках, включених до планів ремонту?
- Які існують способи приватизації?
- Що таке житловий чек?
- Який порядок здійснення права на приватизацію?
- Яким чином оформляється право власності на житло?
- Як використовуються кошти отримані від приватизації державного житлового фонду?

- Хто здійснює утримання приватизованих квартир (будинків)?
- Чи оподатковується житло, що перебуває у власності?
- Якими правами та обов'язками наділений власник приватизованого житла?
- Які умови доприватизації державного житло фонду?
- Який порядок реприватизації?

**Тема 6. Користування жилими приміщеннями приватного житлового фонду.
Надання громадянам жилих приміщень у будинках житлово-будівельних кооперативів**

Завдання 1. Скласти проект цивільно-правового договору найму житла приватного житлового фонду

Завдання 2. Складсти проекти наступних процесуальних документів (один із вказаних – на вибір студента):

- позовна заява про усунення перешкод у користуванні квартирою;
- позовна заява про виселення з квартири, що перебуває у приватній власності.

Завдання 3. Скласти таблицю «Права і обов'язки членів житлово-будівельного кооперативу та членів їх сімей (1 бал).

Питання для самоконтролю

- Які права та обов'язки власника жилого будинку (квартири), членів його сім'ї?
- Які права та обов'язки колишніх членів сім'ї власника щодо користування жилим приміщенням?
- Що складає предмет договору найму жилого приміщення приватного житлового фонду?
- Які істотні умови договору найму жилого приміщення приватного житлового фонду?
- Який порядок укладання, зміни, розірвання, припинення договору найму жилого приміщення приватного житлового фонду?
- Які права та обов'язки співвласників квартири (будинку)?
- Які підстави виселення з жили приміщень приватного житлового фонду?
- Хто здійснює облік громадян, які бажають вступити до ЖБК?
- Яка черговість прийому до членів ЖБК?
- Який порядок організації і діяльності ЖБК?
- Які умови надання членові ЖБК квартири?
- Який порядок надання членові ЖБК квартири?
- Який порядок обміну жилого приміщення членом ЖБК?
- Які права та обов'язки членів ЖБК?
- Який порядок користування жилим приміщенням членом сім'ї члена ЖБК?
- Які підстави виключення з ЖБК?
- Який порядок виключення з ЖБК?
- Які підстави виселення з будинку ЖБК?

Тема 7. Надання і користування службовими жилими приміщеннями та гуртожитками

Завдання 1. Підготувати таблицю на тему : «Категорії осіб, яким може бути надане службове жилае приміщення».

Завдання 2. Підготувати проект позовної заяви про виселення з гуртожитку.

Завдання 3. Підготувати проект позовної заяви про виселення з службового жилого приміщення. Студент виконує завдання 2 або завдання 3 (на вибір).

Питання для самоконтролю

- Яке жилае приміщення є службовим?

- Які особи мають право на одержання службового жилого приміщення?
- Який порядок надання службового жилого приміщення?
- Який порядок користування службовим жилим приміщенням?
- Які підстави виселення з службового жилого приміщення?
- Які існують види гуртожитків?
- Хто має право на проживання у гуртожитку?
- Який порядок надання жилої площі у гуртожитку?
- Який порядок користування жилою площею у гуртожитку?
- Які підстави виселення з гуртожитку?

Тема 8. Надання та користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання. Надання та користування житловим фондом соціального призначення

Завдання 1. Підготувати комплект проектів наступних документів (щодо одного із фондів– на вибір студента):

- заяви про взяття на соціальний квартирний облік; рішення про взяття на соціальний квартирний облік; договору найму соціального житла;
- заяви про взяття на облік громадян, які потребують надання житлового приміщення з фондів житла для тимчасового проживання; договору найму житлового приміщення з фонду житла для тимчасового проживання; рішення про надання житлового приміщення з фонду житла для тимчасового проживання.

Завдання 2. Визначити критерії розмежування фонду соціального призначення та фонду житла для тимчасового проживання.

Підготуйте порівняльну таблицю.

№ з/п	Найменування критерію	Фонд житла для тимчасового проживання	Фонд соціального призначення
-------	-----------------------	---------------------------------------	------------------------------

Питання для самоконтролю

- Яке житло належить до житлового фонду соціального призначення?
- Як формується житловий фонд соціального призначення?
- Які підстави виникнення у громадянина права взяття на соціальний квартирний облік?
- Яка черговість отримання житла з фонду житла соціального призначення?
- Який порядок взяття на соціальний квартирний облік?
- Який порядок ведення соціального квартирної обліку?
- Які підстави зняття із соціального квартирної обліку?
- Що складає предмет договору найму жилого приміщення з житлового фонду соціального призначення?
- Які істотні умови договору найму жилого приміщення з житлового фонду соціального призначення?
- Якими правами наділений наймодавець та наймач за договором найму соціального житла?
- Які обов'язки покладаються на наймодавця та наймача за договором найму соціального житла?
- Які підстави розірвання договору найму соціального житла?
- Як формується фонд житла для тимчасового проживання?
- Які підстави виникнення права на взяття на облік громадян, які потребують надання жилого приміщення з фондів житла для тимчасового проживання?
- Яка черговість отримання житла з фондів житла для тимчасового проживання?
- Який порядок ведення обліку громадян, які потребують надання жилого приміщення з фондів житла для тимчасового проживання?

- Якими правами наділені сторони за договором найму жилого приміщення з фонду житла для тимчасового проживання?
- Які обов'язки покладаються на сторони за договором найму жилого приміщення з фонду житла для тимчасового проживання?
- На який строк надаються жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання?

Тема 9. Забезпечення схоронності житлового фонду, його експлуатація та ремонт. Відповідальність за порушення житлового законодавства. Вирішення житлових спорів
Завдання 1. Скласти таблицю «Житлові спори».

Питання для самоконтролю

- Які права та обов'язки суб'єктів житлових правовідносин щодо забезпечення схоронності житлового фонду?
- Який порядок експлуатації житлового фонду?
- Хто здійснює ремонт житлового фонду?
- Яка процедура організації проведення капітального ремонту?
- Як співвідносяться поняття охорона та захист житлових прав?
- Які існують види відповідальності при порушенні норм житлового права?
- Які є види житлових спорів?
- Хто може розглядати та вирішувати житлові спори?
- Який порядок розгляду та вирішення житлових спорів?

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття та значення житлового права.
2. Місце житлового права в системі права України.
3. Джерела житлового права.
4. Роль судової практики у регулюванні житлових правовідносин.
5. Поняття та ознаки житлових правовідносин, підстави їх виникнення, зміни та припинення.
6. Структура житлових правовідносин.
7. Поняття житлового фонду України, його структура.
8. Призначення жилих будинків і жилих приміщень.
9. Виключення з житлового фонду жилих будинків і жилих приміщень.
10. Переведення жилих будинків і жилих приміщень у нежилі.
11. Поняття та сутність, види управління житловим фондом.
12. Поняття та значення контролю за використанням та схоронністю житлового фонду.
13. Компетенція органів державної влади у галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду.
14. Компетенція органів місцевого самоврядування у галузі використання і забезпечення схоронності житлового фонду.
15. Поняття та види контролю за використанням та схоронністю житлового фонду.
16. Правовий статус житлово-експлуатаційних організацій.
17. Правовий статус об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.
18. Конституційне право громадян на житло та його законодавче забезпечення.
19. Підстави для визнання громадян такими, що потребують, поліпшення житлових умов.
20. Облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов.
21. Штучне погіршення житлових умов: поняття, правові наслідки.

22. Черговість надання громадянам жилих приміщень (загальна черга, першочергове, позачергове надання жилих приміщень).
23. Вимоги, що ставляться до жилих приміщень.
24. Порядок надання жилих приміщень. Ордер на жиле приміщення, визнання його недійсним.
25. Договір найму жилого приміщення: поняття, предмет та істотні умови, порядок укладання, зміни, розірвання та припинення.
26. Поняття члена сім'ї наймача та його правовий статус.
27. Плата за користування жилим приміщенням та за комунальні послуги.
28. Переобладнання та перепланування жилого будинку і жилого приміщення.
29. Договір піднайму житлового приміщення.
30. Правовий статус тимчасових мешканців.
31. Обмін жилого приміщення.
32. Збереження права на жиле приміщення за фізичними особами, у разі їх тимчасової відсутності.
33. Виселення з жилих приміщень.
34. Поняття та сутність приватизації державного житло фонду.
35. Об'єкти приватизації.
36. Способи приватизації.
37. Здійснення права на приватизацію. Оформлення права власності на житло.
38. Доприватизація, реприватизація державного житло фонду.
39. Утримання приватизованих квартир (будинків).
40. Права та обов'язки власника жилого будинку (квартири), членів його сім'ї.
41. Договір найму жилого приміщення приватного житлового фонду: поняття, предмет та істотні умови.
42. Зміна, розірвання та припинення договору найму жилого приміщення.
43. Виселення з жилих приміщень приватного житлового фонду.
44. Порядок організації і діяльності ЖБК.
45. Прийом громадян до членів ЖБК.
46. Надання членові ЖБК квартири. Права та обов'язки членів ЖБК.
47. Користування жилим приміщенням членом сім'ї члена ЖБК.
48. Виключення з ЖБК.
49. Виселення з будинку ЖБК.
50. Поняття службового жилого приміщення.
51. Порядок надання службових жилих приміщень.
52. Порядок користування службовими жилими приміщеннями.
53. Виселення з службових жилих приміщень.
54. Поняття гуртожитку та його види.
55. Порядок надання жилої площі у гуртожитках.
56. Порядок користування гуртожитками.
57. Виселення з гуртожитків.
58. Право на житло з фондів житла для тимчасового проживання, житлового фонду соціального призначення.
59. Облік громадян, які потребують надання жилого приміщення з фондів житла для тимчасового проживання.
60. Облік громадян, які потребують надання жилого приміщення з фондів житлового фонду соціального призначення.
61. Порядок надання жилих приміщень з фондів житла для тимчасового проживання.
62. Порядок надання жилих приміщень з житлового фонду соціального призначення.
63. Користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання, житлового фонду соціального призначення.
64. Права та обов'язки суб'єктів житлових правовідносин щодо забезпечення схоронності житлового фонду.

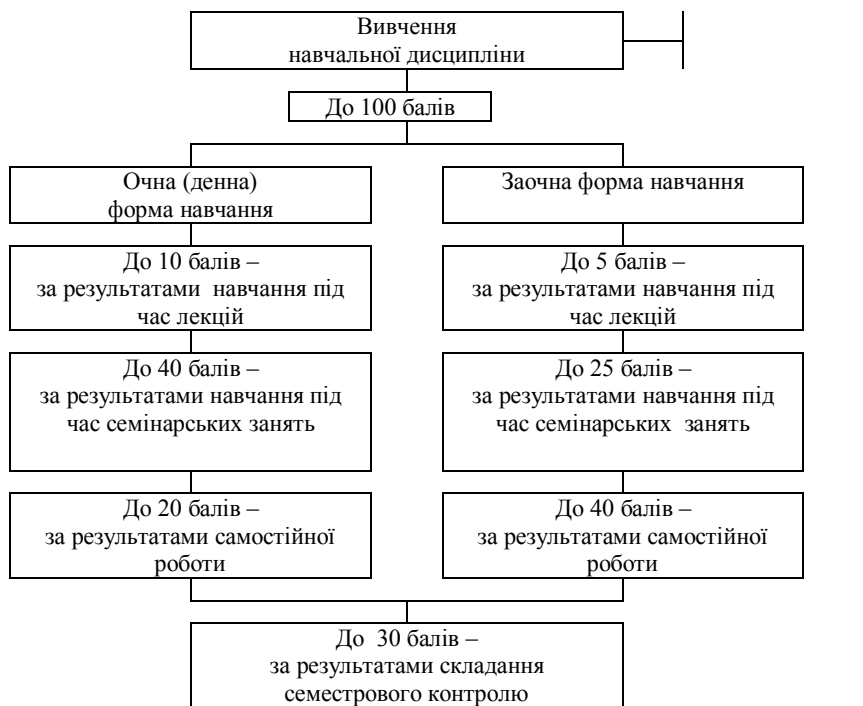
65. Експлуатація та ремонт житлового фонду.
66. Поняття та види відповідальності за порушення норм житлового права.
67. Кримінальна відповідальність за порушенням норм житлового права.
68. Адміністративна відповідальність за порушення норм житлового права.
69. Цивільно-правова відповідальність за порушення норм житлового права.
70. Поняття та види житлових спорів, порядок їх вирішення.

1.5.2. Приклад залікового білету

1. Поняття та значення житлового права.
2. Підстави для визнання громадян такими, що потребують, поліпшення житлових умов.
3. Виселення з службових жилих приміщень.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:



2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	К-сть лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів, наведено в наступній таблиці:

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	10 тем	Номер теми									Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	4	1	5	3	3	1	20
	Усього балів										20

3. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Житловий кодекс України від 30.06.1983 р. № 5464-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст. 573.
3. Галянтич М. К. Житлове право: навчальний посібник. К. : Юрінком Інтер, 2007. 416 с.
4. Гура Р. М. Житлове законодавство України : посібник. Академія адвокатури України. Школа адвокатської підготовки. К. : Прецедент, 2006. 104 с.
5. Житлове право : навчально-методичний посібник / за ред. Є. О. Харитонова, О. М. Берназ-Лукавецької. Одеса : Фенікс, 2019. 120 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/NMP-Zhytlove-pravo.pdf
6. Житлове право : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Право» освітньо-професійної програми «Правознавство». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 199 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/3286>
7. Житлове право України / За ред. В. С. Гопанчука, Ю. О. Заїки. К: Істина, 2003. 208 с.
8. Житлове право України: навчальний посібник / М. К. Галянтич, Г. І. Коваленко. К: Юрінком Інтер, 2008. 528 с.
9. Житлове право України: навчальний посібник / Є.О. Мічурін, С.О. Сліпченко, О.В. Соболев. Х.: Еспада, 2004. 218с.
10. Житлове право України: навчальний посібник / За ред Є. О. Харитонова. К.: Істина, 2008. 160 с.
11. Житловий кодекс Української РСР: науково-практичний коментар / За заг. ред. С.Я. Фурси. К. : КНТ, 2008. 1280 с.

12. Кісель В. Й., Томкевич О.В. Житлове право. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2003. 244 с.
13. Науково-практичний коментар до Житлового кодексу України за заг. ред. Д.В. Журавльова. Київ, Центр учбової літератури, 2020. 304 с.
14. Тетарчук І.В. Житлове право України. Навчальний посібник для підготовки для іспитів. Київ, Центр учбової літератури, 2019. 250 с.

3.2. Допоміжні джерела

3.2.1. Нормативні джерела, судова практика

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. *Бюлетень законодавства і юридичної практики*. 2003. № 3.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року Радою Європи. Ратифікована Законом України від 17 липня 1997 року, № 475/97ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263.
3. Житловий кодекс України. Науково-практичний коментар станом на 05.05.2011 р. / За ред. Амірова Ю.В., Отрадна О.О.К.: Ліга Преміум, 2011. 275 с.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р.. *ОВУ*. 2005. № 32. Ст. 1918; ВВР. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІУ. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. *ОВУ*. 2004. № 16. Ст. 1088.
7. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 р. № 3334-ІУ. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 19. Ст. 159.
8. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 № 2189- VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 1. Ст. 1.
9. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 26. Ст.892.
10. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-ІУ. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 6. Ст. 147.
11. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-111. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 10. Ст. 78.
12. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 № 2780-ХП. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 52. Ст. 683.
13. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 р. № 417-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 29. Ст. 262.
14. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. № 2482-ХП. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36. Ст. 524.
15. Про порядок введення в дію Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду»: Постанова Верховної Ради України від 19.06.1992 р. № 2483-ХН. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36. Ст. 525.
16. Деякі питання реалізації Закону України «Про житловий фонд соціального призначення»: постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 р. №682. *Офіційний вісник України*. 2008. № 56. Ст.1885.
17. Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2017 р. № 119. *Офіційний вісник України*. 2017. № 22. Ст. 605.

18. Примірне положення про користування гуртожитками, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 р. № 498. *Офіційний вісник України*. 2018. № 52. Ст. 1840.
19. Про Єдиний державний реєстр громадян, які потребують поліпшення житлових умов: постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2011 р. № 238. *Офіційний вісник України*. 2011. № 19. Ст. 795.
20. Про затвердження Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013-2023 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 р. № 967. *Офіційний вісник України*. 2012. № 81. Ст. 3261.
21. Про затвердження Порядку розрахунку плати за соціальне житло: постанова Кабінету Міністрів України № 155 від 07.02.2007 р.. *Офіційний вісник України*. 2007. № 10. Ст.362.
22. Про затвердження Правил бронювання жилих приміщень в Українській РСР: постанова Ради Міністрів УРСР від 09.09.1985 р. № 342. ПС «Законодавство» верс. 2.6.5. (342-85-п).
23. Про затвердження Правил обліку громадян, які бажають вступити до житлово-будівельного кооперативу: постанова Ради Міністрів Української РСР і Української республіканської Ради професійних спілок від 05.06.1985 р. № 228. ПС «Законодавство» верс. 2.6.5. (228-85-п).
24. Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР: постанова Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської Ради професійних спілок від 11.12.1984 р. № 470. ПС «Законодавство» верс. 2.6.5. (470-84-п).
25. Про затвердження примірного статуту Житлово-будівельного кооперативу: постанова Ради Міністрів Української РСР від 30.04.1985 р. № 186. ПС «Законодавство» верс. 2.6.5. (186-85-п).
26. Про затвердження Типового положення про соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 741. *Офіційний вісник України*. 2017. № 82. Ст. 2509.
27. Про затвердження Типового положення про соціальний гуртожиток для осіб, які потребують соціального захисту: постанова Кабінету Міністрів України № 783 від 30.05.2007 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 41. Ст.1620.
28. Про механізм впровадження Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду»: постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.1992 р. № 572. ПС «Законодавство» верс. 2.6.5. (572-92-п).
29. Про службові жилі приміщення: постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.1988 р. № 37. ПС «Законодавство» верс. 2.6.5. (37-88-п).

3.2.2. Літературні джерела

Тема 1

1. Аврамова О. Є. До проблеми визначення об'єкта житлових правовідносин. *Право і Безпека*. 2016. № 2. С. 103-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2016_2_21
2. Аврамова О. Правова природа та система житлових прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 7.
3. Берназ-Лукавецька О.М. Обмін жилими приміщеннями та інші випадки зміни житлових правовідносин. *Митна справа*. 2012. № 1. С. 191-196.
4. Василенко М. Є. Сутність і особливості житлових правовідносин. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3(2). С. 47-53. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2023_3\(2\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2023_3(2)_7)
5. Житлове законодавство України: стан та шляхи удосконалення : монографія / За ред. М. К. Галянтича. К. : КВІЦ, 2006. 564 с.

6. Заєць К. Припинення житлового правовідношення як спосіб захисту. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. - №1
7. Кармаза О.О. Історія розвитку житлового законодавства в Україні. Серія: Право.- 2012.-№ 4 (38). URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_pravo/2012_4/files/LA412_27.pdf
8. Лепех Ю.С. Право на житло як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. - №3. С. 244-251.
9. Лопушняк Г. Житлова політика як складова державної соціальної політики України: практика і проблеми реалізації. *Економіка України*. 2012. № 1.
10. Марчак В. Актуальні питання філософсько-правових і нормативних засад реалізації права на житло в Україні. Філософські та методологічні проблеми права. 2023. № 1. С. 193-195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2023_1_24
11. Мічурін Є. О. Правочини з житлом. Науково-практичний посібник. Х. : Юрсвіт, 2007. 472 с.
12. Насонкіна Н.Г. Сучасні житлові проблеми та реконструкція житлового фонду (на прикладі донецької області). *Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. 2011. № 5(91).
13. Правові засади реформування житлового законодавства України в сучасних умовах : [колект.] монографія / [Первомайський О. О. та ін.] ; за заг. ред. Миколи Галянтича. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 294 с.
14. Солтис Н. Б. Співвідношення понять «житлове право» та «право на житло» у формуванні об'єкта спадкових правовідносин: URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2013_12/soltis.pdf

Тема 2

1. Барабаш Т.О. Правове регулювання господарської діяльності у сфері житлово-комунального господарства : монографія / Т. О. Барабаш ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", НДІ прав. забезп. інновац. розв. Нац. акад. прав. наук України. -Х. : Право, 2013. -190 с.
2. Бернацький М. В. Поняття житлового фонду та проблема його класифікації. : URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2013_12/soltis.pdf
3. Бернацький М. В. Правовий режим непридатного для проживання житла. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dip/2011_53/05_16.pdf
4. Блашук-Дев'яткіна Н. З., Казакова О.О. Державні програми фінансування житла в Україні Молодий вчений. 2023. № 5. С. 123-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2023_5_26
5. Блошко В.В. До проблеми класифікації житлового фонду за формами власності. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2011_1/PB-1/PB-1_55.pdf
6. Бригінець О. О. , Галус О.О., Рижук І.В. Мінімізація корупційних ризиків у процесі забезпечення конституційного права на житло за допомогою державних та місцевих бюджетних програм (вітчизняний та закордонний досвід). *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. - № 6(2). С. 10-13. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2021_6\(2\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2021_6(2)_4)
7. Васильців Т. Г. , Рудковський О.В. Проблемні аспекти та механізми державного управління розвитком житлового фонду в Україні. *Innovation and Sustainability*. 2023. Iss. 1. С. 127-132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innsus_2023_1_15
8. Височанська М. Я., Білотіл В.Ю. Житловий фонд України: довоєнний період, поточний стан і плани післявоєнного відновлення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 17. С. 28-38.
9. Галянтич М. К., Коваленко Г. Непридатність жилих будинків для проживання. Як її підтвердити. *Юридичний вісник України*. 2002. 28 лютого. С. 4.
10. Галянтич М.К., Самойленко Г.В. Характеристика житла за законодавством України та

- у практиці Європейського суду з прав людини. *Право України*. 2015. №4. С. 88-96.
11. Галус О.О., Бригінець О. О., Рижук І.В. Врегулювання конфлікту інтересів у процесі пільгового забезпечення житлом за рахунок бюджетних коштів як гарантія конституційного права на достатній життєвий рівень. *Економіка. Фінанси. Право*. - 2021. - № 6(3). - С. 13-16. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2021_6\(3\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2021_6(3)_5)
 12. Горін Н. О. Міжнародний досвід повоєнної відбудови житлового фонду та вирішення житлових проблем ВПО. *Український соціум*. 2023. № 1. С. 136-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2023_1_10
 13. Грень Л. М., Сосіпатов А.М. Ініціативна реконструкція занедбаних будівель як спосіб формування фондів житла для внутрішньо переміщених осіб. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2023. № 2. С. 89-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiact_2023_2_19
 14. Давидова Н. О. Правові моделі забезпечення житлом в країнах ЄС. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 121-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anopr_2023_1_22
 15. Дубина М. В., Забаштанський М.М. Актуальні тенденції розвитку житлового фонду в Україні *Innovation and Sustainability*. 2023. Iss. 1. С. 188-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innsus_2023_1_22
 16. Єфіменко І.А. Кондомініум як суб'єкт самостійного управління житлом. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2010. № 3. С. 104-111.
 17. Ільків О. В. Аналіз практики забезпечення населення доступним житлом в Україні та світі. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Юридичні науки*. 2024. № 3. С. 109-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2024_3_15
 18. Ільченко С. Визначення поняття житла. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 6. С. 67-69.
 19. Кірнос В.М., Русінко Загальні поняття житла і житлового фонду. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vpabia/2010_4-5/kirnos2.pdf
 20. Копилова Ж.В. Житло як родове поняття одноквартирного житлового будинку громадян України. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Apdip/2011_59/Kopilova.pdf
 21. Кошелєв Д. Правове регулювання реорганізації та ліквідації об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. *Підприємництво, госп-во і право*. 2010. № 5. С. 57–60.
 22. Лазаренко Д. О. Створення ефективної системи корпоративного управління об'єктами житлової нерухомості спільної власності: проблеми і шляхи їх вирішення. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 3. С. 54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2023_3_9
 23. Лигман Л. Г. Поняття та зміст права на житло. *Часопис Хмельницького університету управління та права «Університетські записки»*. 2005. -№4.-С. 95-101.
 24. Мазур Л. Б., Медвідь Л.П. Оцінка ефективності виконання нових державних програм житлового забезпечення за умов участі в них військовослужбовців та членів їх сімей. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 77-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anopr_2024_3_14
 25. Мальцев В. В. Право на житло як складова права на достатній життєвий рівень: проблеми реалізації в умовах знищення житлового фонду України та шляхи їх вирішення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3(1). С. 21-33. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2023_3\(1\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2023_3(1)_4)
 26. Мирза С.С. Цивільно-правовий статус управителя та балансоутримувача за договором про надання послуг управління багатоквартирним будинком. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/PUrch/2008_1_2/29P.pdf
 27. Мічурін Є. О. Поняття житла та його ознаки. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. Донецьк, 2002. № 1. С. 227-230.

28. Мічурін Є. Особливості правового режиму житла та його співвідношення з іншими видами нерухомого майна. *Право України*. 2002. № 11. С. 93.
29. Попело О. В., Гиря М.В. Механізм забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб як соціальний аспект захисту населення у воєнний період. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 69-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2023_11_10
30. Право власності на житло в Україні: доктрина та реалізація : монографія / [Крупчан О. Д. та ін.] ; за заг. ред. акад. НАПрН України О. Д. Крупчана та В. В. Луця ; НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Нац. акад. прав. наук України. Київ : НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака, 2016. 244 с.
31. Правове регулювання державно-приватного партнерства в галузі житлово-комунального господарства України : монографія / [Килимник І. І. та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 130 с.
32. Примак В. Д. Об'єднання власників житла як організаційно-правова форма юридичної особи та житлово-експлуатаційна організація. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. С. 127-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2016_15_33
33. Рудаков Д. І. Поняття "житла", "соціального житла" та "доступного житла" за цивільним законодавством України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 134-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpropr_2023_2_24
34. Сергійчук В. А., Табаркевич Н.В., Белоконь А.М., Табаркевич О.О. Особливості обстеження та оцінки технічного стану житлового будинку, пошкодженого внаслідок військових дій, щодо його придатності до подальшої експлуатації. *Наука та будівництво*. 2023. № 1. С. 27-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ntab_2023_1_5
35. Сурженко О. А. Право дитини на житло. *Форум права*. 2016. № 4. С. 291–295. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
36. Тилик Т. М., Галянтич М.К. Поняття терміна «житлова нерухомість» з метою її державної реєстрації. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2012_11/Tylyk,Galantych.pdf
37. Харитонов Є. О. Право на житло в Україні: реалізація та захист. Навчально-довідкове видання. Одиссей, 2008. 37 с.
38. Шведун В. О., Ігнат'єв О.М. Напрямки розвитку механізмів публічного управління щодо забезпечення житлом ветеранів, військовослужбовців та членів їх сімей. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія : Державне управління. 2023. Вип. 1. С. 193-200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2023_1_22
39. Шкрабик Й. В. Своєчасне обстеження сучасного житла в сьогодні. *Просторовий розвиток*. 2023. Вип. 4. С. 134-140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spdev_2023_4_14

Тема 3

1. Більовський О.А. Рівень доступності житла в Україні: шляхи підвищення. *Стратегічні пріоритети*. 2012. №4 (25). С. 125-130.
2. Аврамова О.Е. Конституційне право на житло. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. №12. 75-77.
3. Богословська Л.М. Поняття конституційного права людини і громадянина на житло в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 1. С. 55–63.
4. Вабіщевич М. О. , Фесун І.К. Про обстеження індивідуальних житлових будинків, що були пошкоджені та зруйновані внаслідок бойових дій. *Управління розвитком складних систем*. 2023. Вип. 53. С. 127–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2023_53_17
5. Галянтич М. К. Право на житло як особисте немайнове право. *Юридична Україна*. 2003. № 10. С. 19-23.

6. Галянтич М. К., Рибченко. Правові проблеми встановлення місця проживання фізичних осіб. *Юридична Україна*. 2003. № 8. С. 10-15.
7. Галянтич М. К. Приватно правове регулювання забезпечення права громадян на житло в Україні. *Право України*. 2003. № 7. С. 70-73.
8. Галянтич М. К., Махінчук В.М. Реалізація права на житло як особисте немайнове благо. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 1. С. 44-46.
9. Димченко О. В. Житлово-комунальне господарство в реформаційному процесі: аналіз, проектування, управління : монографія. Х. : ХНАМГ, 2009. 356 с.
10. Мазур Л. Б., Медвідь Л.П. Оцінка ефективності виконання нових державних програм житлового забезпечення за умов участі в них військовослужбовців та членів їх сімей. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 3. С. 77-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2024_3_14
11. Поліщук М.С. Проблема реалізації права на додаткову жилу площу науковими працівниками. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pvuabs/2011_2/05_04_04.pdf
12. Рижук Ю. М. Забезпечення конституційного права на житло внутрішньо переміщених осіб в Україні та країнах, які зазнали збройних конфліктів: порівняльно-правова характеристика. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2023. Вип. 76(1). С. 116-121. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76\(1\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76(1)_19)
13. Розгон О. В. Зняття військовослужбовців і членів їх сімей, які потребують поліпшення житлових умов, з обліку у випадку виїзду на постійне місце проживання до іншого населеного пункту. URL: *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1. С. 161-168. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2021_1_24

Тема 4

1. Балан Я.В. Реалізація права на житло шляхом укладення договору найму (оренди). URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Arpdip/2011_58/Balan.pdf
2. Берназ-Лукавецька О.М. Обмін жилими приміщеннями та інші випадки зміни житлових правовідносин. *Митна справа*. 2012. № 1. С. 191-196.
3. Браславець Ю. Ю. Правове регулювання істотних умов договору щодо надання житлово-комунальних послуг. *Молодий вчений*. 2016. № 7. С. 227-229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_7_56
4. Гуйван Д. Сторони договору постачання гарячої води населенню: особливості їх визначення та місце у системі правовідносин з побутового гарячого водопостачання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. - № 6.
5. Івашова І.П. Правова природа права користування житлом. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pvuabs/2011_2/05_04_03.pdf

Тема 5

1. Галянтич М. К. Право громадян на приватизацію житла. *Віче*. 2000. №1. С. 114-118.
2. Галянтич М. К., Коваленко Г.І. Правові проблеми приватизації житла у будинку, що потребує ремонту. *Право України*. 1997. № 5. С. 43-45.
3. Галянтич М. К., Коваленко Г.І. Приватизація будинків для малосімейних. *Закон і бізнес*. 1999. 7 серпня. С. 3.
4. Галянтич М. К. Приватизація житла: правові колізії. *Право України*. 2000. № 7. С. 77.
5. Галянтич М. К., Коваленко Г.І. Приватизація службового житла. *Юридичний вісник України* 1997. 31 липня. 6 серпня. С. 4.
6. Галянтич М. К. Про правові питання приватизації квартир державного житлового фонду. *Права людини*. 1997. № 1. С.70-72.
7. Галянтич М. К., Коваленко Г.І. Реприватизація житла: правові колізії. *Право України*. 2000. № 7. С. 77-79.
8. Галянтич М. К. Щодо строків приватизації житла. *Право України*. 2000. № 3. С. 74-76.

9. Коваленко Г. Наслідки і перспективи приватизації житла: [Відродження ринку житла. Утримання та благоустрій будинків]. *Урядовий кур'єр*. 2003. 12 черв. С. 16.
10. Коваленко Г. Право на допоміжні приміщення житлового будинку. *Юридична Україна*. 2003. № 6. С. 74–78.
11. Левик А, Яворська О.. Законодавче регулювання реприватизації, доприватизації житла. *Право України*. 2002. № 3. С. 116-118.
12. Малієнко М. Об'єкт приватизації — квартира. *Закон і бізнес*. 2000.- 8-14 квітня. С. 4.
13. Приватизація державного житла: запитання і відповіді: Практ. рекомендації для власників квартир / Кукса В. П., Онищук Г. І., Охтеня О. І. К., 1996. 92с.

Тема 6

1. Балан Я.В. Реалізація права на житло шляхом укладення договору найму (оренди). URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Apdip/2011_58/Balan.pdf
2. Балюк Ю. Закріплення права спільної власності подружжя на житло. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 23-26.
3. Балюк Ю. Межі здійснення права спільної власності на житло. *Юридична Україна*. 2016. № 1-2. С. 120-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2016_1-2_11
4. Берназ-Лукавецька О.М. Про обмін жилих приміщень у будинках житлових кооперативів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2012. -№ 4. С. 60-63.
5. Бернацький М. В.Обмеження суб'єктивного права власності на житло. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. С. 117-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prip_2016_15_30
6. Бічук Л. Я. Захист права власності неповнолітнього на нерухоме майно. *Право України*. 1999. № 6. С. 85-86.
7. Браславець Ю. Ю. Правове регулювання істотних умов договору щодо надання житлово-комунальних послуг. *Молодий вчений*. 2016. № 7. С. 227-229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_7_56
8. Вадімов Д. В. Особливості формування прибудинкових територій багатоквартирної житлової забудови. Містобудування та територіальне планування. 2023. Вип. 82. С. 53-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2023_82_7
9. Галянтич М. К. Кооперативи споживачів. Об'єднання співвласників багатоквартирного жилого будинку Правовий статус непідприємницьких організацій: Навч. посібник / За ред. В. В. Луця. К., 2006. С. 141—169.
10. Галянтич М. К., Комаровська-Чуркіна Ю.В Спільна власність подружжя на житло за нормами Сімейного та Цивільного кодексів України. *Юридична Україна*. 2004. № 5. С. 31-35.
11. Галянтич М. К., Комаровська-Чуркіна Ю.В. Виникнення та зміст права приватної власності на житло відповідно до новітнього Цивільного кодексу України. *Юридична Україна*. 2003. № 7. С. 12-23.
12. Гриняк А. Б., О.Б. Гриняк. Договірні підстави виникнення права власності на житло. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28, № 1. С. 221-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/varny_2021_28_1_14
13. Гуйван Д. Сторони договору постачання гарячої води населенню: особливості їх визначення та місце у системі правовідносин з побутового гарячого водопостачання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. - № 6.
14. Добролюба В. Деякі проблемні моменти нотаріального посвідчення угод про конкретне користування житловим будинком (теоретичні та прикладні аспекти) *Нотаріат для Вас*. 2003. № 1-2 (41). С. 14-17.
15. Договір найму (оренди) житлового приміщення: роз'яснення Міністерства юстиції України від 05.01.2011 р.. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0006323-11>

16. Ємельянчик С. Право дружини, яка мешкає у будинку, що належить її чоловіку на праві приватної власності, у разі відчуження цього будинку. *МЕН*. 2006. № 1. С. 25-26.
17. Івашова І.П. Правова природа права користування житлом. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pvuabs/2011_2/05_04_03.pdf
18. Калаур І. Договір найму (оренди) житла як підстава виникнення зобов'язання про передачу майна в користування. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної ради України*. 2012. № 3 (12).
19. Кара В. Право користування житлом дітьми — членами сім'ї власника житла. *МЕН*. 2006. № 1. С. 8-12.
20. Кармаза О. Договір найму житла та договір оренди житла: їх співвідношення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2.
21. Клименко С.В. Проблемні питання розпорядження житлом за діючим та перспективним вітчизняним законодавством. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2010. №2. С. 118-122.
22. Коваленко Г. І. Право власності на житло: правові основи. К., 2002. 108 с.
23. Коваленко Г. І. Приватна власність на житло: закон і реальність. К., 2001.-88 с.
24. Коссак В. Правова природа договорів у будівництві. *Право України*. 2015. № 4. С. 77-87.
25. Левик А. Межі здійснення приватної власності на житло: проблеми і перспективи. *Право України*. 2001. № 9. С. 69-70.
26. Мічурін Є. Характеристика договорів, спрямованих на первинне виникнення права власності щодо житла. *Нотаріат для вас*. 2007. № 3. С. 57-62.
27. Міщенко І.В. Окремі законодавчо-правові аспекти обмеження права користування житлом. *Форум права*. 2007. №1. С. 124.
28. Первомайський О. Особливості нотаріального посвідчення правочинів стосовно нерухомого майна, право на користування яким мають діти. *МЕН*. 2006. № 2. С.9-10.
29. Право власності на житло в Україні: доктрина та реалізація : монографія / [Крупчан О. Д. та ін.] ; за заг. ред. акад. НАПрН України О. Д. Крупчана та В. В. Луця ; НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Нац. акад. прав. наук України. Київ : НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака, 2016. 244 с.
30. Роїна О.М. Житлово-комунальні послуги в Україні. :КНТ, 2008. 568 с.
31. Рудаков Д. І. Договори про придбання доступного житла: поняття, правова природа та ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2023. Вип. 76(1). С. 183-188. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76\(1\)__30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76(1)__30)
32. Рябова К. Особливості правовідносин, що виникають при використанні житлово-будівельних кооперативів як способу інвестування будівництва. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 4.
33. Рябова К. О. Особливості правового статусу членів житлово-будівельного кооперативу. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 16. С. 132-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2016_16_27
34. Скаржинський М. Поняття житла в цивільному праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 9. С. 76.
35. Солтис Н. Б. Суб'єктивне право на користування житлом, що виникає із спадкових правовідносин. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2012_11/Tylyk,Galantych.pdf
36. Солтис Н.Б. Набуття права власності на житло за заповітом. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2011_10/Soltis.pdf
37. Тенденції становлення та розвитку зобов'язального права : колективна монографія / Анікіна Г.В., Абросімов С.А., Бабійчук В. М. та ін. ; голов. ред. С. Д. Гринько. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 668 с. (Серія «Парадигма управління та права») URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/items/155d7f74-56a0-45f7-ae42-b0c6dd7d26e7/full>

38. Яновицький Є. Л. Орендне житло. Аналіз сучасної нормативної бази. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2024. Вип. 68. С. 380-400. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2024_68_32

Тема 7

1. Кондратьєва І. І. Забезпечення житлом як важлива соціальна гарантія осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 5(2). С. 46-53. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvppp_2021_5\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvppp_2021_5(2)_10)
2. Литвин Д. О. Законодавче забезпечення права на житло працівників органів внутрішніх справ. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. - С. 124-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2016_15_32
3. Москаленко А. Інститут службового житла для військовослужбовців: загальна характеристика. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. - № 6.
4. Про службове житло. *Урядовий кур'єр*. 2000. № 40. 2 березня. С. 6.
5. Рябченко О.П. Забезпечення житлом працівників органів внутрішніх справ: правові проблеми та можливі шляхи їх вирішення. *Офіційний вісник України*. 2004. 13 лютого.- С. 8.
6. Тенденції становлення та розвитку зобов'язального права : колективна монографія / Анікіна Г.В., Абросімов С.А., Бабійчук В. М. та ін. ; голов. ред. С. Д. Гринько. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 668 с. (Серія «Парадигма управління та права») URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/items/155d7f74-56a0-45f7-ae42-b0c6dd7d26e7/full>

Тема 8

1. Аврамова О. Соціальне житло чи житло соціального забезпечення? *Юридичний журнал*. 2007. № 10(64). жовтень. С. 75–76.
2. Білецький І. В. Державне регулювання будівництва соціального житла. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2023. Т. 28, Вип. 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2023_28_1_4
3. Бородич Л. В., Савченко О.О. Сучасний іноземний та вітчизняний практичний досвід спорудження соціального житла для переселенців. *Просторовий розвиток*. 2023. Вип. 4. С. 3-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spdev_2023_4_3
4. Волкова А. О. Щодо питань житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: огляд основних змін. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. № 2. С. 56-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2021_2_8
5. Горін Н. О. Міжнародний досвід повоєнної відбудови житлового фонду та вирішення житлових проблем ВПО. *Український соціум*. 2023. № 1. С. 136-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2023_1_10
6. Давидова Н. О. Правові моделі забезпечення житлом в країнах ЄС. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 1. С. 121-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpropr_2023_1_22
7. Кармаза О.О. Теоретичні аспекти права громадян на соціальне житло за законодавством України. *Юриспруденція: теорія і практика*. 2008. № 12 (50). С. 42.
8. Кобець М. П. Проблеми забезпечення права на житло внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2016. Вип. 37(2). С. 110-113.
9. Кременовська І. В., Святогор О.А. Правові підйоми розв'язання житлових проблем внутрішньо-переміщених осіб та активізації їх підприємницької діяльності. *Економіка України*. 2016. № 10. С. 87-94.
10. Рижук Ю. М. Забезпечення конституційного права на житло внутрішньо переміщених осіб в Україні та країнах, які зазнали збройних конфліктів: порівняльно-правова

характеристика. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія :
Право. 2023. Вип. 76(1). С. 116-121.
URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76\(1\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76(1)_19)

11. Шишка О. Порядок укладення договору найму житла з житлового фонду соціального призначення. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 3.
12. Шишка О.Р. Реалізація права громадян на житло з житлового фонду соціального призначення. *Форум права*. 2010. № 4. С. 966–970. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2010-4/10sopfcp.pdf>.

Тема 9

1. Аврамова О. Конфіскація і реквізиція з точки зору житлового права. *Право України*. 2003. № 5. С. 103-108.
2. Барабаш Т.О. Правове регулювання господарської діяльності у сфері житлово-комунального господарства : монографія / Т. О. Барабаш ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", НДІ прав. забезп. інновац. розв. Нац. акад. прав. наук України. Х. : Право, 2013. 190 с.
3. Бічук Л. Я. Захист права власності неповнолітнього на нерухоме майно. *Право України*. 1999. № 6. С. 85-86.
4. Вовк Є., Коваленко О. Щодо визначення технічної можливості поділу жилого будинку: окремі пропозиції. *Право України*. 2000. № 2. С. 72-75.
5. Галянтич М. К. Захист прав власності. *Юридичний вісник України*. 1997. 20-26 листопада. С. 6.
6. Галянтич М. К. Здійснення та судовий захист суб'єктивних житлових прав. Монографія / За заг. ред. В.В. Луця Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АпрН України. К. Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. 496 с.
7. Галянтич М. К. Матеріальний та процесуальний зміст захисту житлових прав фізичних осіб. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 16. - С. 124-127.
8. Горголь В. Давайте думати про завтрашній день: [Щодо нагляду за технічним станом виробничих будівель та споруд, інженерних мереж, житлового фонду]. *Охорона праці*. 2003. № 1. С. 27.
9. Гриняк О. Дискусійні питання захисту права спільної власності подружжя на житло. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 1. С. 40-43.
10. Гузь Л. Е. Разрешение судами споров о разделе домов и домовладений (квартир) в натуре: Определение порядка пользования домом (квартирой) и земельным участком. Х.: Харьков юридический, 2002. 127 с.
11. Заєць К. Припинення житлового правовідношення як спосіб захисту. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №1
12. Івашова І.П. Захист права користування житлом. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pvuabs/2012_2/07_03_04.pdf
13. Івашова І.П. Обмежені речові права на житло. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pvuabs/2011_1/04_04_02.pdf
14. Калюжний В. В. Право на житло та цивільно-правовий захист житлових прав: цивільно-правовий аналіз. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2016. № 1. С. 60-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2016_1_11
15. Кармаза О. О. Концепції охорони та захисту житлових прав в Україні: матеріальний та процесуальний аспекти : монографія. Миронівка : Миронівська друкарня, 2013. 399 с.
16. Кармаза О.О. Теоретичні та практичні аспекти підсудності позовів про право на житло в міжнародному цивільному процесі в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 182-185.

17. Коваленко Г. Держава відповідальна за ремонт будинків навіть після їхньої приватизації. *Закон і бізнес*. 2000. 25 березня. С. 7.
18. Коваленко О. Співвідношення норм житлового та кримінального права в судовій практиці: окремі питання. *Право України*. 2000. №7. С. 91-93.
19. Коментар судової практики розгляду житлових спорів / За ред. М. К. Галянтича. — Юрінком Інтер, 2007. 336 с.
20. Кройтор В. А. Система цивільно-правових засобів захисту житлових прав. *Право і Безпека*. 2016. № 1. С. 135-140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2016_1_29
21. Мічурін Є. О. Обмеження права на житло. К.: Академія правових наук України, НДІ приватного права та підприємництва, 2006. 48 с.
22. Міщенко І.В. Окремі законодавчо-правові аспекти обмеження права користування житлом. *Форум права*. 2007. №1. С. 124.
23. Протас А.М. Захист права громадян України на житло. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2009. № 4.
24. Радченко Л. І. Захист цивільних прав у сфері інвестування у житлове будівництво: проблеми теорії та практики. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2008. № 10 (84) С.127-133.
25. Степанова Т. В., Левенець А.В. Захист права на житло: конституційно-правові засади та судова практика. *Правова держава*. 2023. № 49. С. 29-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2023_49_5
26. Тенденції становлення та розвитку зобов'язального права : колективна монографія / Анікіна Г.В., Абросімов С.А., Бабійчук В. М. та ін. ; голов. ред. С. Д. Гринько. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 668 с. (Серія «Парадигма управління та права») URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/items/155d7f74-56a0-45f7-ae42-b0c6dd7d26e7/full>
27. Тилик Т.М. Основні категорії житлових спорів, що розглядаються в судовому порядку. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2009_8/Tilik.pdf
28. Тріпутьський Г. Я. Перспективи захисту та охорони прав інвесторів житлової нерухомості: судові та позасудові засоби. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2021. Вип. 66. С. 103-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_66_19
29. Фігель А. Окремі питання захисту житлових прав фізичних осіб. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppip/2011_10/Figel.pdf
30. Фігель А. Особливості захисту житлових прав фізичних осіб як суб'єктів цивільних правовідносин. *Юридична Україна*. 2011. № 11.
31. Фігель А. Форми захисту житлових прав фізичних осіб. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 9.
32. Чайковський О. І. Судовий захист конституційного права на житло. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. Вип. 3. С. 59-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2021_3_11
33. Яблонський Б. Відповідальність у будівництві потрібна, та чи потрібен для цього спеціальний закон? *Закон і бізнес*. 1999. 11 вересня. С. 5.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://mon.gov.ua> — Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://npu.in.ua/> — Нотаріальна палата України
3. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> — Конституційний Суд України.
4. <http://www.freefullpdf.com/> — База даних наукових публікацій
5. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
6. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
7. <https://reestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.

8. <https://minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
9. <https://nrfu.org.ua/> — Веб-сайт Національного фонду досліджень України
10. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
11. <https://www.kmu.gov.ua/> — Урядовий портал.
12. <https://www.scopus.com> — Наукометрична база даних Scopus
13. <https://www.webofscience.com> — Наукометрична база даних Web of Science
14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України